

ÖZGÜR RENKLER BURSA HAK İHLALLERİ RAPORU

Bu kitapçık parayla satılamaz. İnsan haklarının desteklenmesi ve ayrımcılıklara karşı bilgilendirme amaçlı etkinliklerde serbestçe kullanılabilir ve dağıtılabilir.

Bu yayın ProtectDefenders.EU desteğiyle hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla Özgür Renkler Derneği'nin sorumluluğu altındadır. Protect Defenders'in resmi görüşlerini yansıtmamaktadır.

ÖZGÜR RENKLER DERNEĞİ
İNSAN HAKLARI 2021 BURSA ARAŞTIRMA RAPORU

İNSAN HAKLARI 2021 BURSA ARAŞTIRMA RAPORU

Yayımlayan: Özgür Renkler Derneği

Özgür Renkler Derneği
E-posta: info@ozgurrenkler.org

Hazırlayan
Melike Öztürk

Bu kitapçık parayla satılamaz. İnsan haklarının desteklenmesi ve ayrımcılıklara karşı bilgilendirme amaçlı etkinliklerde serbestçe kullanılabilir ve dağıtılabilir.

Bu yayın ProtectDefenders.EU desteğiyle hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla Özgür Renkler Derneği'nin sorumluluğu altındadır. Protect Defenders'in resmi görüşlerini yansıtmamaktadır.

İÇİNDEKİLER

- ÖNSÖZ
- ÖZGÜR RENKLER DERNEĞİ
- GİRİŞ
- İHLALLERİ NASIL KATEGORİZE ETTİK VE İHLALLERE NASIL ULAŞTIK
- ANAHTAR BULGULAR
- BURSA YEREL MEDYASINDA LGBTİ+'LARIN TEMSİLİNDE HAK İHLALLERİ NE DURUMDA?
- BURSA'DA LGBTİ+'LARA YÖNELİK HAK İHLALLERİ
- İNSAN HAKLARI VE İNSAN HAKLARI EVRENSEL BEYANNAMESİ
- YOGYAKARTA İLKELERİ
- TEMEL İNSAN HAKLARI İHLALLERİ
- SONUÇ VE ÖNERİLER

1. ÖNSÖZ

Özgür Renkler Derneği olarak, 2021 yılında Bursa’da yaşanan LGBTİ+’lara yönelik insan hakları ihlallerini izleme ve değerlendirme yaparak raporladık. Bursa, LGBTİ+ örgütlenmesinin geçmişi bakımından farklı derneklere ve oluşumlara ev sahipliği yapan bir şehir olmakla beraber, LGBTİ+’lara yönelik insan hakları ihlalleri konusunda ne yazık ki olumlu bir geçmişe sahip değil.

Bursa’ya dair hafızamızı yokladığımızda, 2006’da Bursa Gökkuşığı Derneği’nin kapatılması için Bursa Valiliği’nin savcılığa suç duyurusunda bulunduğunu hatırlıyoruz. LGBTİ+’ların örgütlenme özgürlüğüne yönelik bu müdahaleyi protesto etmek için dernek tarafından yürüyüş düzenlemeye karar verildi.¹ Ankara ve İstanbul’dan da protestoya destek vermek amacıyla katılımcılar geldi. Kaos GL, Lambdaİstanbul Derneği, Günyüzü Kadın Kooperatifi, İnsan Hakları Derneği, Özgürlük ve Dayanışma Partisi (ÖDP), Eğitim-Sen ve Sağlık Emekçileri Sendikası da yapılan haksızlığa karşı Gökkuşığı Derneği’ni destekledi.

Yürüyüşten bir gün önce Bursasporlu Esnaflar Derneği’nden bir grubun, yürüyüşü hedef gösterdiği, yürüyüşe katılanları tehdit ettiği bir basın açıklaması geldi. Yürüyüşün valilik tarafından yasaklanmasını istediklerini belirten grubun, valiliğin yürüyüşü yasaklamaması halinde kendilerinin müdahale edeceklerini bildirdi.

Yürüyüş günü yaklaşık 500 kişilik grup nefret söylemi ve şiddet tehdidi içeren ifadelerle sloganlar attı. Polis, saldırganlara müdahale etmek yerine yürüyüşü iptal etti. Dernek binasında bekleyen aktivistlerin camına saksı atıldı ve dışarıda kurusıkı silahlarla ateş edildi. Destek için dernek binasına sol siyasi parti üyesi ve İnsan Hakları Derneği’nden bir aktivist dışında kimse gelmedi.²

¹ Bianet, Bursa’da Eşcinsel Saldırıda Taraftarlar Vardı, <https://m.bianet.org/bianet/toplum/83361-bursada-escinsel-saldirida-taraftar-vardi>

² Kaos GL, 6 Ağustos 2006’da Bursa’da Ne Olmuştu? <https://kaosgl.org/gokkusagi-forumu-kose-yazisi/6-agustos-2006da-bursada-ne-olmustu>

Dernek binasından otogara götürölmek üzere yola çıkan aktivistlerin otobüsleri taraftarlar tarafından sopa ve taşlarla saldırıya uğradı. Saldırıların kesilmesinin ardından yollarına devam eden aktivistler şehirlerine ulaştılar. Yapılan linç girişimine yönelik LGBTİ+’lar ve LGBTİ+ derneklerinden başka kimseden destek gelmedi.

2011 yılına geldiğimizde ise transfobik nefret cinayetinde yaşamını kaybeden İrem Okan’ı hatırlıyoruz.³ İrem Okan’ı ve nefret cinayetinde yaşamını kaybeden bütün LGBTİ+’ları... İrem Okan, görüştüğü biri tarafından canice katledildi. İrem Okan’la ilgili haberlerde, faillerin desteklendiğini, onlara arka çıkıldığını ama İrem Okan’ın ölümüne dahi saygı gösterilmediğini gördük. Annesi Melek Okan’ın “Koskoca dünyaya benim çocuğumu sığdıramadılar.” cümlesi hafızalarımıza kazındı. Canavarca hislerle işlenen bir nefret cinayeti 28 yıl 4 ayla cezalandırıldı ve bir trans kadın daha translara dönük nefret yüzünden yaşamını kaybetti.

2015 yılında 1. Bursa Onur Yürüyüşünü düzenlemek isteyen Hayatın Renkleri ve Özgürlük Derneği, valiliğin yürüyüşe izin vermemesi sebebiyle yürüyüşü gerçekleştiremedi.⁴ Yürüyüşe yönelik tehditler ve hedef göstermelerle yürüyüşe katılacak olanların güvenlik hakları, toplantı ve gösteri özgürlükleri ihlal edildi.

2021 yılının ise ülke genelinde sosyal, ekonomik vb. birçok açıdan olumsuz gündemi içinde barındırdığını söylemek yanlış olmaz. COVID-19 salgını, ekonomik krizin gittikçe derinleşmesi, İstanbul Sözleşmesi’nin feshi, Boğaziçi Üniversitesi öğrenci protestolarında LGBTİ+’lara yönelik saldırılar bu senenin ana gündem maddelerinden bazılarını oluşturdu.

Ekonomik krizin ve pandeminin en sert şekilde etkilediği gruplardan biri LGBTİ+’lardır. Varoluşları sebebiyle, ekonomik krizin ve pandeminin olmadığı dönemlerde dahi iş bulmakta zorlanan, temel sağlık hizmetlerine erişemeyen ya da eriştiğinde nefret suçlarına ve ayrımcılığa maruz kalan LGBTİ+’lar, gidişat kötüleştiğinde de ilk gözden çıkarılanlar oldu.

İnsan onuru, bir insan olarak doğmuş olmanın kendiliğinden getirdiği haklar, LGBTİ+’ların elinden alınıyor. Ne yazık ki 2021 yılında hala LGBTİ+’lar, politika yapıcılarının ve

³ Bianet, Nefret Cinayetine 28 Yıl 4 Ay Hapis, <https://bianet.org/bianet/toplumsal-cinsiyet/129129-nefret-cinayetine-28-yil-4-ay-hapis>

⁴ Diken, Bu kez polis değil sivil: Bursa’da ‘Onur Yürüyüşü’ açıklamasına taşlı saldırı, <https://www.diken.com.tr/bu-kez-polis-degil-sivil-bursada-onur-yuruyusu-protestosuna-tasli-saldiri/>

siyasetçilerin “sapık, sapkın, ahlaksız, günahkâr, suçlu, hasta” şeklinde nefret söylemlerine maruz bırakılıyor, suçlulaştırılıyor ve yok sayılıyor.

Özgür Renkler Derneği, tam da bu yüzden geçmişten bugüne, yaşanan insan hakları ihlalleri karşısında, bu ihlallerin çözümleri için dayanışmayı, birlikte mücadele etmeyi benimsemiş ve bu hak ihlallerini görünür kılmak için izleme, raporlama çalışmalarını başlatmıştır.

Raporun yazımında desteğini bizden esirgemeyen Kaos GL İnsan Hakları Uzmanı Defne Güzel’e, Özgür Renkler Derneği’nden yol arkadaşlarım Semih Özkarakas ve Elif Gölet’e teşekkürlerimi sunuyorum.

Melike Öztürk

Özgür Renkler Derneği İletişim Koordinatörü

2. ÖZGÜR RENKLER DERNEĞİ

2013 yılında Bursa Uludağ Üniversitesi'nde homofobi, bifobi, transfobi karşıtları bir araya gelerek cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ayrımcılığı ile mücadele etmek, bu konuda farkındalık yaratmak amacıyla çalışmalar yürütecek bir öğrenci topluluğu olarak Özgür Renkler'i kurdu. Üniversite yönetimi tarafından Özgür Renkler'in resmi statü kazanmasına onay verilmedi. Resmi topluluk olmasına ve üniversite içinde faaliyet göstermesine izin verilmemesi sonucunda Özgür Renkler, Bursa yerelinde çalışmalarını yürütmeye başladı.

Özgür Renkler, Nilüfer Kent Konseyi'nde LGBTİ+ Çalışma Grubu kurarak çalışmalarına devam etti ve Özgür Renkler Derneği adıyla Şubat 2016 tarihinde dernekleşti. Dernek bugün, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği üzerine hak temelli çalışmalarını sürdürmektedir.

Dernek, LGBTİ+'lara yönelik nefrete, şiddete, ayrımcılığa karşı mücadele ediyor. Çalışma alanları arasında ayrıca; insan hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği, kuir teori, ayrımcılıkla mücadele, taciz, mobbing ve HIV gibi konular bulunuyor. 2021 yılından bu yana Bursa'da yaşanan LGBTİ+'lara yönelik insan hakları ihlallerini izliyor ve medya taraması gerçekleştiriyor. Özgür Renkler, LGBTİ+'ların sosyalleştikleri, yaşadıkları olumsuz deneyimleri ve bunlarla mücadele etme yöntemlerini paylaştıkları buluşmalar düzenliyor ve LGBTİ+'lara kendilerini ifade edecekleri alanlar açmak için çalışıyor. Ayrıca LGBTİ+'lara yönelik hukuki, sosyal haklar konusunda danışmanlık hizmeti ve ruh sağlığı desteği veriyor. Bunların yanında cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelli önyargıları kırmak, ayrımcılıklara karşı doğru bilgilenmenin sağlanması amacıyla savunuculuk çalışmaları yürütüyor.

Özgür Renkler Derneği ayrıca yerelde ve ulusalda toplumsal cinsiyet eşitliği, kuir, LGBTİ+ temel kavramlar, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelli ayrımcılıkla mücadele, savunuculuk, şiddet ve nefretle mücadele, HIV farkındalığı gibi konularda eğitim çalışmaları gerçekleştiriyor ve kültür-sanat faaliyetleri düzenliyor.

Özgür Renkler, 9 yıldır Bursa yerelinde LGBTİ+ görünürlüğünü sağlamak için çalışmalar yürütmeye devam ediyor. Bursa'da LGBTİ+ hakları konusunda çalışma yürüten ve

LGBTİ+’lara hizmet veren tek dernek. Yerel ve ulusalda kadın, genç, engelli ve insan hakları örgütleri, inisiyatifleri ile dayanışıp yerel yönetimler ile çalışmalar gerçekleştiriyor.

Kısaca Özgür Renkler Derneği, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ekseninde toplumun tüm dezavantajlı kesimlerini kapsayacak şekilde şiddet ve ayrımcılıkla mücadele ediyor ve LGBTİ+ görünürlüğünü ve toplumsal farkındalığı arttırarak eşit yaşam koşullarını oluşturmaya yönelik faaliyetler gerçekleştiriyor.

3. GİRİŞ

Özgür Renkler Derneği, yerelde savunuculuk ve aktivizm yapan, LGBTİ+’ları güçlendirmeyi hedefleyen ve LGBTİ+’larla güçlenen bir dernek olarak Bursa ve çevre illerde yaşayan LGBTİ+’ların; insan hakları ihlallerini incelemeyi önemli bir mücadele alanı olarak görmektedir.

Ekonomik krizin derinleştiği 2021 yılında, COVID-19 salgının da getirdiği yüklerle LGBTİ+’ların maruz bırakıldığı hak ihlalleri katlanarak artmıştır. LGBTİ+’lara dönük hak ihlallerinin izlenmesi ve raporlanması, savunuculuk faaliyetleri ve bu hak ihlallerinin görünür kılınması için oldukça önemlidir.

LGBTİ+’lara yönelik hak ihlallerini körükleyen devlet politikalarının varlığı 2021 senesinde de artarak devam etti. Devlet kurumlarının sistematik bir şekilde hedef gösterdiği LGBTİ+’lar, bir hak ihlaline maruz kaldıklarında yararlanabilecekleri kurumlara gitmek konusunda zorluklar yaşadı.

Devlet yetkilileri LGBTİ+’ların varlıklarını inkâr etti, LGBTİ+’ları ve LGBTİ+ kurumlarını hedef gösterdi. Bütün bunlarla birlikte LGBTİ+’ların yaşam hakkı koruma altına alınmadı. Nefret söylemlerinin politika yapıcılar eliyle artırılması, nefret söylemi üretmek için hazır bekleyen diğer kuruluşları da harekete geçirdi. Nefret söylemlerinin arttığı dönemlerde nefret suçlarında da artışlar yaşandı.

Bugün LGBTİ+’ların maruz bırakıldıkları hak ihlalleri karşısında, LGBTİ+ haklarının güvence altına alınması ve kamu politikalarına entegre edilip yaygınlaştırılması için kamuya, hizmet sağlayıcılara ve sivil topluma önemli görevler düşüyor.

Yukarıdaki amaçlara bağlı olarak, Bursa’da, 2021 yılında yaşanan LGBTİ+’lara yönelik nefret suçları, nefret söylemleri, ayrımcılıklar, örgütlenme ve ifade özgürlüğü ihlalleri bir kaynak görevi oluşturması açısından geçmiş yıllarla birlikte incelenerek raporlaştırıldı.

4. İHLALLERİ NASIL KATEGORİZE ETTİK VE İHLALLERE NASIL ULAŞTIK

Hak ihlallerini nasıl kategorize ettik?

2021 yılında, Bursa'daki LGBTİ+'lara yönelik hak ihlallerinin incelenmesini anlaşılır bir hale getirmek için hak ihlalleri kategoriler halinde ele alındı. Literatür taramasında çeşitli⁵ hak savunucusu derneklerin insan hakları raporları incelendi. İncelenen raporlardan bazıları tematik olarak LGBTİ+'ların insan haklarını ele alırken bazıları genel olarak insan haklarını ele almaktadır.

Literatür taraması sonucunda Bursa'da yaşanan insan hakları ihlallerini sınıflandırmak üzere aşağıdaki kategoriler seçildi:

- Nefret Suçu
- Nefret Söylemi
- Ayrımcılık
- Örgütlenme ve İfade Özgürlüğü İhlalleri

Hak ihlallerine nasıl ulaştık?

2021 yılında Bursa'da yaşanan LGBTİ+'lara yönelik insan hakları ihlallerine ulaşmak üzere aşağıdaki yöntemler kullanıldı:

- Bursa yerel medyasını izleyerek, yerel medyada LGBTİ+'lara yönelik insan hakları ihlalleri incelendi.
- Derneğe yapılan bildirimler aracılığıyla LGBTİ+'lara yönelik insan hakları ihlalleri incelendi.

⁵ Kaos GL, Pembe Hayat LGBTİ+ Derneği, Pozitif Yaşam Derneği, İnsan Hakları Derneği, Türkiye İnsan Hakları Vakfı

5. ANAHTAR BULGULAR

Bursa’da 2021 yılında:

- LGBTİ+’lar nefret suçları, nefret söylemleri, ayrımcılık, düşünce ve ifade özgürlüğüne yönelik insan hakları ihlallerine maruz bırakıldı.
- Karakollar ve hastaneler gibi kamu kurumlarında LGBTİ+’lar ayrımcı uygulamalar ve davranışlara maruz bırakıldı.
- Kafe, bar ve restoran gibi hizmet sektörü alanlarında LGBTİ+’lar ayrımcı uygulamalar ve davranışlara maruz bırakıldı.
- Kamuya açık alanlar olan parklarda LGBTİ+’lar nefret söylemlerine maruz bırakıldı.
- LGBTİ+’ların düşünce ve ifade özgürlüğü engellendi.
- LGBTİ+’lar çalışma hayatında ayrımcı uygulamalar ve davranışlara maruz bırakıldı.
- LGBTİ+’lara yönelik yaşanan hak ihlalleri Bursa yerel medyasında yeterince görünür kılınmadı.
- LGBTİ+’lara yönelik hak ihlalleri karşısında LGBTİ+’lar çoğunlukla yetkili kurumlara (polis karakolu, savcılık vb.) başvuramadı.

Bursa’da LGBTİ+’lara yönelik hak ihlalleri çok katmanlı ve çok geniş bir alanda yaşanmaktadır. LGBTİ+’lar temel haklardan ve hizmetlerden yararlanamadığı gibi bu haklara ve hizmetlere erişimleri sırasında ayrımcılık ve nefret söylemi gibi birçok ötekileştirici durum ve davranışa maruz kalmışlardır.

Yetkililer, Bursa’daki LGBTİ+’lar için önleyici ve koruyucu politikalar uygulamamaktadır. Bu durum LGBTİ+’ların hak ihlallerini derinleştirdiği gibi, hak ihlaline uğrayan LGBTİ+’ların yasal mekanizmalara başvurmasını da zorlaştırmaktadır.

Bursa’da yasal mekanizmalara başvuruyu zorlaştıran durumlardan biri de kurumlarda uygulanan ayrımcı tutum ve davranışlardır. LGBTİ+’lar yaşadıkları hak ihlallerine çözüm ararken bu mekanizmalarda da aynı davranışlara maruz kalabileceklerini düşünerek hak arama yolunu tercih etmemektedir. Yasal mekanizmalara başvurmama sebeplerinin diğerleri de

başvurunun işe yarayacağını düşünmeme ve yaşanan hak ihlaliyle ilgili başvuru yapabileceğini bilmeme olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kamuya açık alanlarda yaşanan LGBTİ+'lara yönelik hak ihlallerinde, yaşanan hak ihlali gören diğer kişiler tarafından, hak kaybına sebep olan davranış, tutum veya kişiye yönelik herhangi bir tepki gelmemiştir. Bursa'da yaşayan kişilerin LGBTİ+'lara yönelik hak ihlalleri ile ilgili farkındalığa sahip olmadıkları, tepki vermekten çekindikleri veya bu ihlalleri destekledikleri düşünülebilir.

Yerel medyanın, Bursa'da yaşayan LGBTİ+'ların gündemini takip edemediği, yaşanan hak ihlallerini belirleyemediği tespit edilmiştir. Bursa'da yaşayan LGBTİ+'ların görünürlük sorunu olduğu, yaşanan hak ihlallerinin de bu sebepten görünür kılınmadığı söylenebilir. Bursa'da LGBTİ+'ların görünürlük sorununun güvenlik endişesiyle ilgili olduğu düşünülmektedir.

6. BURSA YEREL MEDYASINDA LGBTİ+'LARIN TEMSİLİNDE HAK İHLALLERİ NE DURUMDA?

2021 Yılı Bursa Medya İzleme Raporu⁶'nda 332 haber içeriği analiz edildi. İncelenen metinlerin 298'i LGBTİ+'larla doğrudan ilişkiliydi.

298 metin hak haberciliği ve nefret, ayrımcılık ve önyargı içeren haber kriterlerine göre tasnif edildi. Yapılan tasnife göre 176 metnin (%59) hak haberciliği, 122 metin ise (%41) ayrımcılık, nefret söylemi ve önyargı içeren haberler şeklinde üretildiği tespit edildi.

Ayrımcılık, nefret söylemi ve önyargı içeren haberler tasnif edilirken, metin içeriğinde LGBTİ+'lara yönelik insan hakları ihlali olup olmadığı, inceleme kriterlerinden birisi olarak yer aldı.

122 metinde, 115 kere LGBTİ+'lara yönelik insan hakları ihlali yapıldığı tespit edildi. Bu ihlaller şöyle kategorize edildi:

- 68 içeriğin “nefret söylemi” (%59,1) içerdiği,
- 43 içeriğin “nefret suçu” (%37,4) oluşturduğu,
- 34 içerikte LGBTİ+ olmanın “hastalık” (%29,6) olarak ifade edildiği,
- 85 içerikte LGBTİ+ olmanın “suç” (%73,9) olarak ifade edildiği,
- 45 içerikte LGBTİ+ olmanın “günah” (%39,1) olarak ifade edildiği,
- 47 içerikte LGBTİ+ olmanın “sapkınlık/sapıklık” (%40,9) olarak ifade edildiği,
- 47 içerikte LGBTİ+ olmanın “ahlaksızlık” (%40,9) olarak ifade edildiği,
- 115 içerikte “ayrımcılık” (%100) yapıldığı,
- 9 içerikte “özel hayatın gizliliği”nin (%7,8) ihlal edildiği,
- 84 içerikte de “düşünce ve ifade özgürlüğü”nün (%73) ihlal edildiği tespit edildi.

Bursa yerel medya taraması sonuçlarına göre, analiz edilen 332 metinde hak haberciliğinin, ayrımcılık, nefret söylemi ve önyargı içeren metinlerden daha fazla olduğu görülmektedir. Bu açıdan, Bursa yerel medyasında LGBTİ+'ların genel olarak olumlu temsil edildiği söylenebilir.

⁶ Öztürk, Melike. 2021 Yılı Bursa Medya İzleme Raporu. Bursa: Özgür Renkler Derneği. 2022.

Ayrımcılık, nefret söylemi ve önyargı içeren 122 metinde, 115 kere LGBTİ+’ların insan haklarının ihlal edilmesi, bu ihlallerin belirli kalıplarla, haber içeriklerinde benzer ifadelerle yapılması, hak ihlallerinin sistematikleşmiş bir şekilde işlendiğini göstermektedir.

İnsan hakları ihlali yapılan her metinde (115) ayrımcılık yapıldığı, LGBTİ+’lara yönelik ikinci en çok insan hakları ihlalinin (85 metin), LGBTİ+ olmanın bir “suç” olarak ifade edilmesidir. Bunun yanında getirdiği LGBTİ+’ları kriminalize etme durumunun sıkça yaşandığı söylenebilir.

84 metinde LGBTİ+’ların düşünce ve/veya ifade özgürlükleri ihlal edilirken, 2021 yılında LGBTİ+’ların kendilerini ifade etmek üzere yaptıkları eserlerin suç teşkil ettiğinin iddia edildiği ve buna yönelik soruşturma ve gözaltı süreçlerinin başlatıldığı, kullandıkları sembollerin kriminalize edildiği ve yasaklandığı, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerinin yok sayıldığı ve kabul edilmediği gözlemlendi.

68 metinde nefret söyleminin kullanıldığı tespit edildi ve nefret söylemleri politikacılar, bürokratlar ve kamu otoriteleri tarafından da 2021 yılı boyunca sürekli üretildi ve basın araçları ve sosyal medya platformları kullanılarak yaygınlaştırıldı.

LGBTİ+ olmak 47 metinde “sapıklık/sapkınlık” olarak ifade edildi. LGBTİ+ olmanın bu şekilde ifade edilmesiyle LGBTİ+’ların “doğru yolda olmadığı”, özellikle cinselliklerine ilişkin atfedilen olumsuzluk ve normal olanın olumsuz anlamda dışında olduğu, cis-heteronormatifliğin dışında var olan bütün yaşamların ötekileştirildiği ve damgalandığı tespit edildi.

LGBTİ+ olmak 47 metinde “ahlaksızlık” olarak ifade edildi. Herhangi bir cinsiyet kimliğinin ve cinsel yönelimin “ahlaklı/ahlaksız” olmakla ilişkisi bulunmamaktadır. LGBTİ+ olmanın ahlaksızlık olduğu şeklindeki ifadelerle insanlar iki gruba ayrılarak damgalanmanın ve ötekileştirilmenin önü açılmaktadır.

LGBTİ+ olmak 45 metinde “günah” olarak ifade edildi. İnsan hakları kültür ve geleneğin önündedir. LGBTİ+’ları cinsiyet kimlikleri, cinsel yönelimleri, cinsiyet ifadeleri ve cinsiyet özellikleri sebebiyle günahkar olarak işaret etmek insan haklarına aykırı bir durumdur.

43 metinde LGBTİ+’lara yönelik “nefret suçu” işlendi. LGBTİ+’lar ve LGBTİ+ dernekleri, çoğunlukla politikacılar, bürokratlar ve kamu otoriteleri tarafından hedef gösterildi. Hedef gösterme aracılığıyla “Halkı kin ve düşmanlığa tahrik” suçu işlendi. Hedef göstermeler sonucunda LGBTİ+’ların maruz kaldıkları nefret söylemleri, ayrımcılık ve nefret suçu oranları artmaktadır.

36 metinde LGBTİ+ olmak “hastalık” olarak ifade edildi. Dünya Sağlık Örgütü 1990 yılında eşcinselliği hastalık kategorisinden çıkarmıştır.⁷ LGBTİ+ olmanın “hastalık” olarak ifade edilmesi, LGBTİ+ olmanın tedavi edilebilir ve değiştirilebilir bir durum olduğunu işaret etmektedir. Bu şekildeki işaretler ve yönlendirmeler LGBTİ+’lara karşı sağlık alanında işlenen suçları artırmaktadır. Onarım terapileri adı altında işlenen insanlık suçlarına sebep olmaktadır. Özellikle aile bakımı ve gözetimi altında bulunan LGBTİ+ çocuk ve ergenler, aile baskısıyla terapi adı altındaki bu işkencelere maruz bırakılmakta ve bu durumdan geri dönüşü zor ve yüksek hasarlar alabilmektedirler.

9 metinde LGBTİ+’ların özel hayatın gizliliği hakkı ihlal edildi. LGBTİ+ olmak, basın kurumlarının ya da diğer insanların özel hayatlarının gizliliği hakkını ihlal edebileceği anlamına gelmemelidir. LGBTİ+’lar kimlikleri açığa çıkarılmakla tehdit edilmekte, bu tehditler sebebiyle istemedikleri durumlara maruz bırakılmaktadır. Yapılan haberlerde kişilerin fotoğraflarının izinsiz bir şekilde paylaşıldığı, hatta yaşamlarına devam ettikleri evlerini belli edecek şekilde fotoğrafların kullanıldığı gözlemlendi. Bu davranışlar hem Anayasa’daki özel hayatın gizliliği hakkını ihlal etmiş hem LGBTİ+’ların güvenlik risklerini artıracak durumlar yaratmıştır.

⁷ Kaos GL, Eşcinsellik Hastalık mı?, <https://kaosgl.org/haber/lsguoescinsellik-hastalik-mirsguo>

7. BURSA'DA LGBTİ+'LARA YÖNELİK İNSAN HAKLARI İHLALLERİ

2021 YILINDA BURSA'DA LGBTİ+'LARA YÖNELİK İNSAN HAKLARI İHLALLERİ

Nefret Suçu

1.Bursa'da Trans Kadını Kasten Öldürmeye Teşebbüs⁸

37 yaşındaki trans kadın bir erkek tarafından araç içerisinde darp edilmeye başlanmış ve daha sonrasında araçtan indirilerek ağır bir şekilde darp edilmeye devam edilmiştir. Bir benzin istasyonuna yakın şekilde gerçekleşen olayda görgü tanıkları ve kamera kayıtları bulunmaktadır.

Olaydan sonra darp raporu alan trans kadın, yasal işlemler için emniyete başvurmuş fakat burada da emniyet yetkililerinin kötü muamele ve ayrımcı davranışlarına maruz kalmıştır.

Yaşadığı darp olayına ilişkin 2021 yılında kasten öldürmeye teşebbüs davası açılmış ve 2 duruşması görülmüştür. Nefret suçunu işleyen sanık, 8 ay boyunca tutuklu yargılanmış fakat daha sonrasında COVID-19 tedbirleri sebebiyle tutuklu yargılanmasına ara verilmiştir.

Emniyette yaşadığı kötü muamele ve ayrımcılıkla ilişkili yasal bir sürece başvurmayan trans kadın, kasten öldürmeye teşebbüs davasının gidişatının yaşadığı ayrımcılığa dair hukuki süreç başlatması dahilinde olumsuz etkileneceğini düşünmektedir.

Dava 2022 yılında devam etmektedir.

Bursa'da yaşanan trans kadına yönelik kasten öldürmeye teşebbüsle yaşanan nefret suçu, Bursa yerel medyasında ve ulusal medyada görünür kılınmamıştır. LGBTİ+'ların yaşadıkları nefret suçlarının hak haberciliği çerçevesinde görünür kılınması, nefret suçlarıyla mücadele etmekte LGBTİ+'ları güçlendirecek bir yaklaşımdır.

Yaşanan nefret suçunun yanında trans kadın, polis yetkilileri tarafından kötü muamele ve transfobik ifadeler kullanılarak ayrımcılığa da maruz kalmıştır. Güvenlik sağlamakla yükümlü

⁸ Özgür Renkler Derneği'ne trans kadının avukatı tarafından bildirilmiştir.

olan kamu görevlilerinin LGBTİ+’lara yönelik kötü muamele ve ayrımcılıklarını önlemeye yönelik hukuki düzenlemelerin yapılması ve pratik hayatta işler hale getirilmesi gerekmektedir.

2. İçişleri Bakanı LGBTİ+’ları ve LGBTİ Derneklerini Hedef Gösterdi

"Mahallenizde hangi anne baba, LGBT'nin bu ülkede yayılması, gelişmesi için size başvuruyor? Bir anne baba 'LGBT bu ülkede yayılsın? Bizim çocuklarımız bu işlerle daha çok ilgilensin.' diye bir tek kişi size başvurdu mu? Peki bu sevda nereden çıkıyor? Avrupa'dan ve Amerika'dan. Nasıl çıkıyor? Çok basit. Yurt dışında dernekler, vakıflar var bizatihi büyükelçilikleri var. Biz nasıl ayakta duruyoruz? Uyuşturucuyla saldırıyorlar ayakta duruyoruz. Terörle saldırıyorlar ayakta duruyoruz. Ekonomik olarak saldırıyorlar ayakta duruyoruz. Neden? Aile yapımız güçlü de onun için. Aile yapımız sarsılmıyor, ondan kalkınıyoruz.

Zeminimizi oynak hale getirebilmek için ellerinden gelen her şeyi yapıyorlar ama başaramadılar. Sebep, medeniyetimiz güçlü, devletimiz güçlü ama en önemlisi milletimizin mayası güçlü. Yurt dışından bu derneklere yönelik ciddi bir fonlama var, bunu dile getiriyoruz, burada bir sorun olduğunu paylaşıyoruz ama buna rağmen dönüp yine bizi linç etmeye çalışıyorlar. Elin oğlu Türkiye’de bu tip meselelerin yaygınlaşması için niye para versin? Amerika hala bir terör örgütü olan PYD ile PKK’yı niçin desteklesin? Bir Amerikalı vatandaş kendi ülkesinin, bir terör örgütünü desteklemesini ister mi? Sadece para vermiyor, silah veriyor, mühimmat veriyor, eğitim veriyor, destek veriyor, moral veriyor, strateji veriyor, akıl veriyor. Bunların hepsini veriyor. Sonra dünyaya çıkıp demokrasi ve hukukun üstünlüğü vaazı vermeye çalışıyor.”⁹

“Türkiye Muhtarlarla El Ele” konulu toplantı için Bursa’ya gelen ve Merinos Kültür ve Kongre Merkezi’nde konuşan İçişleri Bakanı, LGBTİ+ derneklerine yönelik ciddi bir fonlama olduğunu ve bunun sorunlu bir durum olduğunu ifade etti.

⁹BirGün, Süleyman Soylu LGBTİ+ derneklerini hedef aldı: Bu sevda nereden çıkıyor?, <https://www.birgun.net/haber/suleyman-soylu-lgbti-derneklerini-hedef-aldi-bu-sevda-nereden-cikiyor-371030>

LGBTİ+ derneklerini, LGBTİ+ derneklerinin aldıkları fonları tıpkı diğer dernekler gibi yasalara uygun şekillerde almış olmalarına rağmen, burada bir “sorun” var diyerek, neyi kastettiğini açıkça ifade etmeden sadece hedef göstermiştir. LGBTİ+ derneklerini aynı zamanda kriminalize etmeye yönelik bu davranış, LGBTİ+’lara ve LGBTİ+ derneklerine ilişkin diğerlerinin zihninde olumsuz bir izlenim yaratmıştır.

LGBTİ+’ları ve LGBTİ+ derneklerini hedef göstererek İçişleri Bakanı’nın hem ayrımcılık yasağını ihlal ettiğini hem de hedef göstererek yaşanabilecek olan diğer olumsuzluklara, nefret suçlarına, yaşam hakkı ihlallerine/nefret cinayetlerine, LGBTİ+’ların örgütlenme ve ifade özgürlüklerinin de ihlal edilmesine bir zemin oluşturmuştur.

3. Yeni Akit Balkan Panayırı’nda Sahne Alacak Olan Sanatçı Azis’i Hedef Gösterdi

LGBTİ+’lara yönelik hak ihlalleri dosyası oldukça kabarık olan Yeni Akit, AKP’li Bursa Kestel Belediyesinin 7.’sini düzenlediği Balkan Panayırı’nda Azis’in de yer alacağını öğrenince sanatçıyı hedef gösterdi.

Azis hakkında “eşcinsel sapkın” ifadesi kullanan Yeni Akit, hedef göstermenin yanında nefret söylemlerine de ara vermedi.¹⁰

Belediyenin Azis’i sahneye çıkarmasını istemediklerini açıkça söyleyen Yeni Akit: “Belediyenin bu yanlıştan dönüp dönmeyeceği ise merak konusu.” dedi.

Nefret Söylemi

4. Bursa Hüdavendigâr Parkı’nda Eşcinsel Erkeğe Sözlü Saldırı¹¹

Bursa Hüdavendigâr Parkı’nda 19 yaşında bir eşcinsel erkeğin nefret söylemine uğradığı bilgisine erişildi. A. yaşadıklarını Özgür Renkler Derneği’ne aktardı.

¹⁰ Yeni Akit, AK Partili Kestel Belediyesi ne yapmaya çalışıyor? İlçe halkına düzenleyecekleri festivalde eşcinsel sapkın Azis sahne alacak, <https://www.yeniakit.com.tr/haber/ak-partili-kestel-belediyesi-ne-yapmaya-calisiyor-ilce-halkina-duzenleyecekleri-festivalde-escinsel-sapkin-azis-sahne-alacak-1574654.html>

¹¹ Özgür Renkler Derneği’ne nefret söylemine maruz kalan kişi tarafından bildirilmiştir.

“Arkadaşlarımla Hüdavendigâr Parkı’nda oturuyorduk. Yanında sanırım karısı da bir olan adam: “Sizi ananız babanız nasıl yetiştirdi?” dedikten sonra bize küfür etti. Karısı ona “Sus, duyacaklar.” dedi. Ben duymamış gibi yaptım fakat yüzüm düştü, arkadaşlarım söylenenleri duymamıştı galiba. Biz sohbet etmeye devam ederken bu sefer de “Toplara bak bir de askere gidiyor bunlar.” diyerek kahkaha attı. Bu benim kanıma çok dokundu. Sizi nasıl askere aldılar? dedim ben de sakince. Zor tuttum kendimi orada. ‘Ben askerliğimi yaptım sen pembe teskereni alıp evde annenle börek açarsın’ dedi. Yanına gittim aramızda arbede çıktı. Karısının yanında böyle bir olay yaşandığı için üzülüp karısından özür diledim, sonra çıkıp başka bir yere gittik. Olaya ilişkin yasal bir süreç başlatma gereği duymadım ama o günü hiç unutamıyorum.”

19 yaşındaki eşcinsel erkeğe nefret söyleminde bulunduğu bilgisi Bursa yerel medyasında ve ulusal basında yer almamıştır. Kişinin cinsel yönelimine ilişkin aşağılamalarda bulunan fail, A. ile cinsel yönelimi üzerinden dalga geçip hakaret ve küfürler etmiştir. Nefret söylemi üzerinden gerçekleşen bu olay aynı zamanda hakaret de içermesiyle TCK Madde 25’te düzenlenen hakaret suçu kapsamında değerlendirilmesi bakımından cinsel yönelim temelli bir nefret suçu da oluşturmaktadır.

Kamuya açık alanlarda, nefret söylemi, aşağılama, hakaret gibi birçok hak ihlaline maruz kalan LGBTİ+’ların yaşadıkları bu durumlar çoğunlukla görünür kılınmamaktadır. Görünürlüğün olmaması veya az olması durumu, bu olayların yaşanmadığı anlamına gelmemektedir. A. polise başvurma gereği duymadığını fakat yaşadığı olayı hiç unutamadığını ifade etmiştir

Ayrımcılık

5. Bursa’da Bir Restoranda Eşcinsel Çifte Ayrımcılık¹²

Bursa’da bir restoranda eşcinsel bir çiftin ayrımcılığa uğrayarak mekandan çıkarıldığı bilgisine erişildi. Olay, ayrımcılığa maruz kalan kadınlar tarafından aktarıldı. Restoranda oturdukları sırada garson tarafından hesapları getirildi. Çiftin hesap istemediklerini söylemelerine rağmen

¹² Özgür Renkler Derneği’ne ayrımcılığa maruz kalan çift tarafından bildirilmiştir.

“Müşteriler rahatsız oluyor.” denilerek mekandan ayrımcılığa uğrayarak çıkarıldıkları aktarıldı. Bu olayla ilişkili olarak herhangi bir yasal başvuru yapmadıklarını söyleyen çift, böyle bir durumla karşılaştıklarında ne yapacaklarını bilmediklerini ifade ettiler.

Bursa Podyum Park’ta yaşanan olay Bursa yerel medyası ve ulusal medya tarafından görünür kılınmadı. Hizmet sektöründe yer alan işletme, müşterilerine cinsel yönelim temelli ayrımcılık uygulamıştır. Sosyal hayatta, hizmet aldıkları özel işletmeler tarafından LGBTİ+’lara yönelik ayrımcı tutum ve davranışlar yaşanmaktadır. Bu ayrımcılık yaşantılarının hak haberciliği kapsamında görünür kılınması, LGBTİ+’lara yönelik ayrımcılıkla mücadelede önemli bir yer tutmaktadır. TCK Madde 122’de nefret ve ayrımcılık suçu hakkında düzenleme bulunmaktadır.

6. Kestel Belediyesi, Yeni Akit’in Hedef Göstermesi Sonucunda Azis’i Balkan Panayırı Programından Çıkardı

Yeni Akit’in hedef Azis’i hedef göstermesiyle başlayan süreçte, hedef göstermelere ve nefret söylemine birçok LGBTİ+fobik basın organları da eşlik etti. Kestel Belediye Başkanı, Balkan Panayırı’ndan Azis’i çıkarttığını “Biz söz konusu sanatçının ilgili fotoğraf ve videolarını görmeden ilana çıkmıştık. Yanlışlığı fark edince sahnesini iptal ettik.” diyerek duyurdu.¹³

Kestel Belediyesi, Yeni Akit ve diğer gerici gazetelerin hedef göstermesi sonucunda sanatçı Azis’in sahnesini iptal ederek sanatçıya ayrımcılık uygulamıştır. Azis’in sanatını gerçekleştirerek bir gelir kaynağı elde etmesi bakımından bu ayrımcılık iş hayatında yaşanan bir ayrımcılık olarak ele alınmaktadır. Kestel Belediye Başkanı’nın yaptığı açıklama ele alındığında, Azis’e cinsel yönelim temelli nefret söyleminde bulunduğu gözlemlenmiştir.

Örgütlenme ve İfade Özgürlüğü İhlali

7. Bursa’da Trafodaki Gökkuşáğına Sansür

¹³ Kaos GL, Akit’in nefreti Azis konserini iptal ettirdi!, <https://kaosgl.org/haber/akit-in-nefreti-azis-konserini-iptal-ettirdi>

Bursa'da trafodaki gökkuşığı 'LGBT'yi temsil ettiği' gerekçesiyle boyandı!¹⁴ başlığıyla verilen haberde Gemlik Ülkü Ocakları'ndan LGBTİ+'lara yönelik nefret söylemleri yer alırken aynı zamanda trafoda bulunan gökkuşığı resmi boyanarak kapatıldı.

LGBTİ+ hareketinin sembollerinden biri olan Gökkuşığı, Gemlik ilçesinde bulunan bir trafonun üzerinde bulunması sebebiyle Gemlik Ülkü Ocakları'na mensup kişiler tarafından spreyle boyalarla kapatılmıştır. Yapılan esere verilen zarar, gökkuşığının LGBTİ+'ların bir sembolü olmasından dolayı duyulan tahammülsüzlük ifade özgürlüğünün ihlali olarak değerlendirilirken eşyaya yönelik bir nefret suçu da işlenmiştir. Gemlik Ülkü Ocakları tarafından yapılan açıklamada LGBTİ+'lara yönelik nefret söylemlerinin de bulunduğu da tespit edilmiştir.

Geçmiş Yıllara İlişkin İhlaller

2020 yılındaki ihlaller:

2020 yılında Bursa'da yaşanan 3 nefret suçu tespit edilmiştir. Kaos GL LGBTİ+'ların İnsan Hakları İhlalleri 2020 Yılı Raporu¹⁵ incelemelerinde ise Bursa'da yaşanan bir hak ihlalinin bu rapora yansımadağı görülmüştür. 2020'deki LGBTİ+'lara yönelik insan hakları ihlalleri internet basını üzerinden incelenmiştir. Nefret suçları mağdurlarının hepsinin trans kadın olduğu bilgisine ulaşılmıştır. İncelenen haberlerin hepsinde trans kadınlar için "travesti" ifadesi kullanılmış ve nefret suçu mağduru trans kadınların yaşadıkları ayrımcı, damgalayıcı ve hak haberciliğinden uzak bir şekilde anlatılmıştır. Lezbiyen, gey, biseksüel, interseks ve +'lar hakkında herhangi bir insan hakları ihlali görünür kılınmamıştır.

Kaos GL, 2020 Medya İzleme Raporu¹⁶'nda Bursa yerel basının durumu incelendiğinde, konusu LGBTİ+'lar olan haberlerin çok büyük bir çoğunluğunun ya LGBTİ+'lara yönelik hak ihlali içerdiği ya da önyargıyı yaygınlaştırdığı açığa çıkıyor. Şehirde yayınlanan haber, köşe yazısı ya da söyleşilerin yalnızca yüzde 31'i (38 metin) hak temelli haber örneği olarak

¹⁴ Bursadabugün, Bursa'da trafodaki gökkuşığı 'LGBT'yi temsil ettiği' gerekçesiyle boyandı, <https://www.bursadabugun.com/haber/bursa-da-trafodaki-gokkusagi-lgbt-yi-temsil-ettigi-gerekcesiyle-boyandi-1446291.html>

¹⁵ Kaos GL, LGBTİ+'ların İnsan Hakları İhlalleri 2020 Yılı Raporu, <https://kaosglidernegi.org/images/library/insanhaklariraporu2020.pdf>

¹⁶ Kaos GL, 2020 Medya İzleme Raporu, <https://kaosglidernegi.org/images/library/medya-i-zleme-2020-web.pdf>

değerlendirildi. LGBTİ+'ların olumsuz temsil edildiği metinler, şehirde yayınlanan yerel gazetelerdeki metinlerin yüzde 69'una tekabül etmiştir.

Bursa'da Seks İşçisi Trans Kadın ve Müşterisi Darp Edildi¹⁷

Bursa'da seks işçisi trans kadın ve müşterisinin darp edildiği, aynı zamanda müşterinin gasp edildiği bilgisine ulaşıldı. İnternet sitesi üzerinden ulaşılan haberde, haberin de nefret söylemi, ayrımcılık ve önyargı içeren bir haber olduğu, trans kadının yaşadığı nefret suçunun hak haberciliği çerçevesinde görünür kılınmadığı tespit edildi.

Bursa İnegöl'de Trans Kadın Darp Edilerek Arabadan Atıldı¹⁸

Bursa İnegöl'de yaşanan olayda, bir trans kadının 3 kişi tarafından darp edilerek araçtan atıldığı bilgisine ulaşıldı. Benzin istasyonuna sığınan trans kadın, hastaneye kaldırıldı. Trans kadının faillerden şikayetçi olmadığı aktarıldı. İnternet sitesi üzerinden ulaşılan haberde, haberin de nefret söylemi, ayrımcılık ve önyargı içeren bir haber olduğu, trans kadının yaşadığı nefret suçunun hak haberciliği çerçevesinde görünür kılınmadığı tespit edildi.

Seks İşçisi Trans Kadın Bıçaklandı¹⁹

Seks işçisi trans kadınla anlaşılan müşteri, trans kadını bıçakladı. Polis ekiplerine haber veren kadın ambulansla hastaneye kaldırıldı. İnternet sitesi üzerinden ulaşılan haberde, haberin de nefret söylemi, ayrımcılık ve önyargı içeren bir haber olduğu, trans kadının yaşadığı nefret suçunun hak haberciliği çerçevesinde görünür kılınmadığı tespit edildi.

2019 yılındaki ihlaller:

Kaos GL LGBTİ+'ların İnsan Hakları 2019 Yılı Raporu²⁰'nda Bursa'da tanık veya mağdurların bildirdiği 7 farklı nefret suçu vakası işlenmiştir. Raporda olay bilgileri verilmemiş olup istatistiksel olarak bildirim yapılmıştır. 27 şehirden katılım gerçekleştirilirken İstanbul (62),

¹⁷ Bursa.com, Bursa'da travesti ile anlaşılan adam hamama götürülerek..., <https://www.bursa.com/bursada-travesti-ile-anlasan-adam-hamama-goturulerek-n443078/>

¹⁸ Yıldırım Gazetesi, Travestiyi darp edip arabadan attılar, <http://www.yildirimgazetesi.com/son-dakika/travestiyi-darp-edip-arabadan-attilar-h59644.html>

¹⁹ Gürses Gazetesi, Fuhuş için gittiği kişi travesti çıktı! Sinirlenip bıçakladı, <https://www.gursesgazetesi.com/yasam/fuhus-icin-gittigi-kisi-travesti-cikti-sinirlenip-bicakladi-h41225.html>

²⁰ Kaos GL, LGBTİ+'ların İnsan Hakları İhlalleri 2019 Yılı Raporu, <https://kaosgldernegi.org/images/library/2020lgbtilarin-insan-haklari-raporu-2019-web.pdf>

Ankara (18) İzmir (17) Bursa(7) şeklindeki sıralamayla, 4. en fazla nefret suçu bildirimini yapan şehir olarak Bursa raporlanmıştır.

Bursa yerel gazetelerinden biri olan Olay’da LGBTİ+’lara ayrımcılık, nefret söylemi ve önyargı:

Bursa Olay, Niyazi Pakyürek: “Bu ne anlama geliyor? Uzun uzadıya düşünmemiz gerekir”²¹

Bursa Olay gazetesinden Niyazi Pakyürek, Aile yapımız çöküyor bunu ne zaman ciddiye alacağız²²” başlıklı yazısında, “kadına şiddet hastalığı”nın kaynağını bulduğunu söylüyor: “demokrasinin merkezi olduğunu iddia eden Batı merkezlidir ve Batı ülkelerinde aile bitme noktasına gelmiştir.”

Bursa Olay “köşe” yazarı Pakyürek, 2003 yılından Başbakan yardımcısı Ertuğrul Yalçınbayır’dan bir “hatıra” paylaşıyor: “Hollanda heyeti geldi ve bana erkeğin erkeklerle evliliğini niye kabul etmiyorsunuz diye sordular. Ben de bizim toplum yapımız böyle bir şeyi asla kabul etmez dedim.”

Tabii “aradan yıllar geçti” derken gelsin “İstanbul Sözleşmesi”, geçsin TBMM’den: “Sözleşme doğrudan adını koymasa da LGBT gibi aile yapısını bozan, İslamiyet’e ters düşen durumları koruma altına alıyor. Sözleşmenin orijinalinde aile kavramı geçmiyor. Ailenin çatısı olan erkek yok sayılıyor. Eşlerin yanında ‘partner’ ifadesi kullanılıyor.”

Sonra efendim, Ertuğrul Yalçınbayır gene hatırlattı: “1 Aralık Dünya AIDS günüyümüş. Bu ne anlama geliyor? Uzun uzadıya düşünmemiz gerekir.”

Bursa yerel gazetelerinden biri olan BursadaMeydan’da LGBTİ+’lara ayrımcılık, nefret söylemi ve önyargı:

“Tesettürlü ablam lgbt renkli şemsiyesiyle kasım kasım kasılarak yürür meydanlarda”²³

BursadaMeydan gazetesi yazarı Mehmet Gülyaparak, “Sevgi diline muhtacız...” başlıklı yazısında, “Toplumsal cinsel eşitliği, kadına pozitif ayrımcılık vs-vb. birçok cılkı çıkmış, kökü dışarda, huzur düşmanı yapılanmaların dilinden dökülen zehri hepimiz biliyoruz” diyor.

“Bana karışamazsın, ben özgürüm teraneleriyle uzaklaştırdık milli kültürümüzden” diye devam eden BursadaMeydan yazarı, sebebi “gökkuşağı renkli lgbt renkleri”ne bağlıyor.

²¹ Kaos GL, “İstanbul Sözleşmesi silah, Grevio Raporu mermidir. Biz bu oyuna gelmeyiz!”,

<https://kaosgl.org/haber/istanbul-sozlesmesi-silah-grevio-raporu-mermidir-biz-bu-oyuna-gelmeyiz>

²² Olay, Aile yapımız çöküyor bunu ne zaman ciddiye alacağız, <https://www.oday.com.tr/yazar/niyazi-pakyurek/aile-yapimiz-cokuyor-bunu-ne-zaman-ciddiye-alacagiz-283262>

²³ Kaos GL, “Alın Size LGBT!”, <https://kaosgl.org/haber/alın-size-lgbt>

“Gökkuşığı renkli lgbt renklerini belediyeler kaldırımlara, merdivenlere, istinat duvarlarına doğal renk olarak kullanınca, peşinden şemsiyeler ile o sapkın grubun temsilcisi reklamcısı olduk. Hani pkk terör örgütünün sapkın renklerinin bir karşılığı gibi düşünün, döşediler o sapkın ruhu içimize. Başörtülü, hatta tesettürlü ablam lgbt renkli şemsiyesiyle kasım kasım kasılarak yürür meydanlarda; renkleri kullanma ve sevmeye özgürlüğü var ya! Onların renkleri ile onların reklamını yaparak yumuşattılar ve en doğal haliyle masumlaştırdılar önce renkleri, sonra sapkınlıkları.”

2018 yılındaki ihlaller:

Tehdit ve şantaj yoluyla eşcinsel erkeklere dolandırıcılık²⁴

Kaos GL LGBTİ+'ların İnsan Hakları 2018 Yılı Raporu'nda tehdit ve şantaj yoluyla eşcinsel erkeklere dolandırıcılık yapıldığı tespit edilmiş, İstanbul'daki adliyesinin yanı sıra Bursa'nın

²⁴ Kaos GL, LGBTİ+'ların İnsan Hakları 2018 Yılı Raporu sf.13, Tehdit ve şantaj yoluyla eşcinsel erkeklere dolandırıcılık, <https://kaosgldernegi.org/images/library/2019insan-haklari-raporu-2018-web.pdf>

Mudanya ve Gemlik ilçelerinde de suç duyurusunda bulunma sayısının 50'nin üzerinde olduğu belirlenmiştir.

Dava konusu	Tehdit ve şantaj yoluyla eşcinsel erkeklere dolandırıcılık
Mahkemesi	Küçükçekmece 17. Asliye Ceza Mahkemesi
Dava özeti	Hürriyet'ten Mesut Hasan Benli'nin haberine göre farklı şehirlerden 22 kişinin B.D. aleyhine açtığı davaların üçünde, D.'a 'dolandırıcılık' suçundan hapis cezası verildi. D. hakkında çeşitli illerde, savcılıklarca yapılan onlarca suç duyurusu var. İstanbul'daki üç büyük adliyenin yanı sıra, Gemlik, Mudanya gibi ilçelerde ve Giresun gibi illerde bulunan savcılıklara yapılan suç duyurularının sayısı 50'nin üzerinde. Suç duyurusunda bulunan kişiler, tanıştıktan kısa süre sonra D.'in kendilerinden para istediğini ifade ediyor. D.'in para aldığı kişilerin bir kısmına, aldığı parayı kısa süre sonra ödeyeceğini belirttiği halde ödemediği ve şantaj, tehdit yoluyla kendilerinden zorla para aldığı belirtiliyor. Küçükçekmece 17. Asliye Ceza Mahkemesi'nde B. D. aleyhinde açılan bir davada Duman'a 1 yıl 3 ay hapis ve 2490 TL adli para cezası verildi. D.'in avukatı karara itiraz etti, ancak üst mahkeme kararı onadı. Davanın gerekçeli kararı özetle şöyle: "Ortada bir şey yokken, eşcinsellerden oluşan bir grubun sanık hakkında, dolandırıldıkları gerekçesi ile şikâyetçi olmaları hayatın olağan akışına aykırı. Bu iddialar kolaylıkla üretilemez. Günlük hayatta pek sık rastlanmayan bu iddiaların, somut olay olmadan bir şahsa yöneltilmesi zor. Bir grubun, sanığa böyle bir komplo üretmesi olağandışı..." Savcılığa başvuranlardan A.A., çalıştığı holdingde D.'in rızası dışında cinsel yönelimini paylaşması nedeniyle 4 sene boyunca çalıştığı iş yerinden, kıdem ve tazminat haklarından vazgeçerek istifa etmek zorunda kaldığını belirtti.
Davada geline aşama/ Dava sonucu	Eşcinsel arkadaşlık siteleri üzerinden tanıştığı kişileri dolandıran şarkıcı B. D. 1 yıl 3 ay hapis ve 2490 TL de adli para cezasına çarptırıldı.
Davanın hukuk dünyasındaki etkisi	LGBTİ+'lara yönelik cinsel yönelimlerinden dolayı kasıtlı işlenen suçları tanıyan az sayıdaki mahkeme kararından biri ²⁵

Yalova'da mülteci trans kadına nefret saldırısı²⁵

2018 senesinde çevre illerde yaşanan hak ihlallerine bakıldığında Yalova'da yaşayan mülteci bir trans kadına nefret saldırısında bulunulduğu tespit edildi.

²⁵ Kaos GL, LGBTİ+'ların İnsan Hakları 2018 Yılı Raporu sf.101-102-103, Yalova'da mülteci trans kadına nefret saldırısı, <https://kaosgldernegi.org/images/library/2019insan-haklari-raporu-2018-web.pdf>

İhlal başlığı ve konusu	Yalova'da mülteci trans kadına nefret saldırısı
İhlal özeti	Yalova'da mülteci trans kadın Ayda, yaşadığı semtte kalabalık bir grup erkeğin saldırısına uğradı. Kalabalık bir grup, 30 Mayıs 2018 günü Ayda ve sevgilisine sokak ortasında saldırdı. Saldırının ardından Ayda hastaneye kaldırıldı. Saldırının ardından Ayda ile dayanışmak için sosyal medya hesapları açıldı ve kampanya çağırısı yapıldı. Twitter'da "My Name Is Ayda" sayfasından paylaşılan bilgilere göre yaşananlar şöyleydi: "Kendi ülkesindeki transfobiden kaçıp sığındığı Türkiye'de de yine transfobik şiddet eylemlerine maruz kaldı." "Bu Yalova'da sığınmacı LGBT'lere yapılan ilk saldırı da değil üstelik. Daha önce yaşananlara hep sessiz kalındı." Yalova'dan LGBT+ ve mülteci hakları aktivisti Ramtin Zigorat, Ayda'ya karakolda ve hastanede eşlik etti. Zigorat Yalova'da yaşananları KaosGL.org'a anlattı: "Ayda evine giderken sevgilisi ile saldırıya uğruyor. Mahallede yedi sekiz kişi toplanmış. Alkışlayarak 'şerefsizler' diye bağırıyorlar. Ardından bir kişi bıçakla üzerlerine koşuyor. 'Polisi arıyorum' diye bağırıldığında bu sefer on kişi darp ediyor. Taş, yumruk ve tokatlarla darp ediliyor. Her geçen an kalabalık artıyor ve çok kalabalıklaşıyorlar. Oradan geçen iki polisi görünce polise bağırıyorlar. Polis Ayda ve sevgilisini oradan çıkartıp mağazaya sokuyor. Ardından jandarma geliyor."

Kaos GL'nin 2018 Yılında Türkiye'de Gerçekleşen Homofobi ve Transfobi Temelli Nefret Suçları Raporu²⁶'nda Bursa'dan 2 vaka bildirimini olduğu tespit edilmiştir. Bildirilen vakaların içeriği raporda yer almamaktadır. 2018 yılı raporuna göre:

"Mağdurlar, ortalama olarak, vaka başına iki hak ihlaline uğradılar: 62 yanıtlayan 121 ihlal türü bildirdi. Çoğunlukla, cinsel yönelim veya cinsiyet kimliğine dayalı nefret söylemleri ve şiddet tehdidi, "daha ağır" ihlallere eşlik etti. Fiziksel şiddet uygulanması dördüncü sırada yer aldı."

"121 ihlalden 18'i cinayete teşebbüs, fiziksel şiddet veya diğer cinsel saldırıları içerecek biçimdeki fiili saldırılar olarak gerçekleşti. Bu suçları içeren toplam 17 vakadan sadece 9'u polise bildirildi, sadece 1'i mahkemeye taşındı."

2017 yılındaki ihlaller:

Bursa'da seks işçilerine gözaltı ve para cezası!²⁷

²⁶ Kaos GL, 2018 Yılında Türkiye'de Gerçekleşen Homofobi ve Transfobi Temelli Nefret Suçları, <https://kaosgldernegi.org/images/library/2019nefret-suclari-raporu-2018-web.pdf>

²⁷ Kaos GL ve Pembe Hayat, Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelli İnsan Hakları İzleme Raporu 2013-2017 sf. 156, Bursa'da seks işçilerine gözaltına ve para cezası!, <https://www.raporlar.org/cinsel-yonelim-ve-cinsiyet-kimligi-temelli-insan-haklari-izleme-raporu-2013-2017-pembe-hayat/>

Bursa’da iki trans kadının da aralarında bulunduğu 25 seks işçisi kadın fuhuş pazarlığı bahanesiyle keyfi bir şekilde gözaltına alındı. Seks işçisi iki trans kadına Kabahatler Kanunu öne sürülerek para cezası verildi.

Bursa’da seks işçilerine gözaltı ve para cezası²⁵

Tarih: 20 Temmuz 2017

Kaynak: Kaos GL/Pembe Hayat

Bursa’da polis aralarında trans kadınların da olduğu seks işçilerini gözaltına aldı. Seks işçilerine “Kabahatler Kanunu”ndan idari para cezası verildi.

Bursa’da polis 25 kadını “fuhuş pazarlığı” yaptıkları iddiasıyla gözaltına aldı. İki trans kadın 25 seks işçisini Merinos kavşağı civarından keyfi bir şekilde gözaltına alan polis, kadınları Emniyet’e götürdü.

Emniyet’teki işlemlerden sonra seks işçisi trans kadınlara Kabahatler Kanunu’ndan 227’şer lira idari para cezası kesildi.

Kartal gazetesinin haberine göre kadınlarla birlikte gözaltına alınan iki erkek hakkında ise Türk Ceza Kanunu 225. maddesi uyarınca “hayasızca hareketler” iddiasıyla adli işlem başlatıldı.

6 ayda 468 bin lira ceza

Doğan Haber Ajansı’na göre Bursa Asayiş Şube Müdürlüğü Ahlak Büro Amirliği ekipleri, 2017’nin ilk 6 ayında 2 bin 63 seks işçisine 468 bin 52 lira para cezası uyguladı. 58 kişiyi “fuhuşa yer temin ettiği” iddiasıyla gözaltına aldı, 93 evi mühürledi.

Bursa’da Trans Kadına Bıçaklı Saldırı!²⁸

Bursa’da bir trans kadına bıçaklı ve sopalı saldırı düzenlendi. Bursa Devlet Hastanesi’ne kaldırılan trans kadının sağlık durumunun iyi olduğu bilgisine ulaşıldı.

Bursa’da Trans Kadına Bıçaklı Saldırı!²⁸

Tarih: 4 Aralık 2017

Kaynak: Pembe Hayat

2 Aralık’ta Bursa’da yaşayan bir trans kadın saldırıya uğradı.

2 Aralık’ta gece saatlerinde sokakta bir trans kadın bıçaklı ve sopalı saldırıya uğradı. Yardıma giden arkadaşları saldırıya uğrayan trans kadını Bursa Devlet Hastanesi’ne kaldırdı. Gerekli sağlık müdahalesi yapılan kadının durumu iyi.

Yine Kızılây, yine ayrımcılık!²⁹

Bursa’da kan bağışında bulunmak isteyen eşcinsel bir erkek Kızılây’da ayrımcılığa maruz bırakılırken aynı zamanda mahremiyet hakkı da ihlal edildi.

²⁸ Kaos GL ve Pembe Hayat, Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelli İnsan Hakları İzleme Raporu 2013-2017 sf. 163, Bursa’da Trans Kadına Bıçaklı Saldırı!, <https://www.raporlar.org/cinsel-yonelim-ve-cinsiyet-kimligi-temelli-insan-haklari-izleme-raporu-2013-2017-pembe-hayat/>

²⁹ Kaos GL ve Pembe Hayat, Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelli İnsan Hakları İzleme Raporu 2013-2017 sf. 169, Yine Kızılây, yine ayrımcılık!, <https://www.raporlar.org/cinsel-yonelim-ve-cinsiyet-kimligi-temelli-insan-haklari-izleme-raporu-2013-2017-pembe-hayat/>

Yine Kızılay, yine ayrımcılık!³⁰

Tarih: 30 Mart 2017

Kaynak: Kaos GL

Kızılay'ın kan bağışında "erkek erkeğe cinsel ilişki" yasağı mahremiyet hakkını ihlal etmeye devam ediyor. Bursa'dan Halil yaşadıklarını anlattı: "Kızılay'daki yetkili bana, 'Buraya evet yazdığın için ömrün boyunca kan veremezsin' dedi. O kadar kişinin önünde onurumu ayaklar altına aldı."

Kızılay'ın "kondom kullanarak ya da kullanmadan oral veya anal yolla erkek erkeğe cinsel ilişkiye giren kişilerden" kan almaması, kan bağış formunda verilen bilgilerin mahremiyetini korumaması mağduriyetlere yol açıyor.

"Herkesin içinde onurumu ayaklar altına aldı"

Bursa'da yaşayan Halil de Kızılay'a kan bağışlamak isterken mağdur olan kişilerden biri. Halil, Bursa'da kan bağışlamak için Kızılay'a gitti. Yanında da bir arkadaşı vardı. Form eline geldi ve ardından yaşadıklarını şöyle anlattı:

"Sorulardan birinde '12 ay içerisinde bir erkekle beraber oldunuz mu' diyordu. Ben de arkadaşım beni bilmediği için hayır dedim. Sonra bu sorulan kontrol eden bir doktor vardı, arkamda da kan vermek için bekleyen insanlar. Doktora, soruya hayır dediğimi ancak eşcinsel olduğumu söyledim. Doktor, 'Buraya cevabım evet diyerek imza atar mısın' dedi. Dediğini yaptım. Ardından bana, 'Buraya evet yazdığın için ömrün boyunca kan veremezsin' dedi. O kadar kişinin önünde onurumu ayaklar altına aldı. Başımın aşağı kaynar sular döküldü. Hiçbir şey diyemedim."

Halil yaşadıklarının ardından Kızılay'dan çıktı. Ancak Kızılay 'peşini bırakmadı':

"10 dakika sonra oradaki doktor beni aradı. 'Buraya gelebilir misin yakınsan' dedi. Ben de özür dileyerek sandım, gittim. Bana 'Sen iki dakika dışarıda bekle, geliyorum' dedi. Benim bazı şeylere kavrayamadığımı, yanlış yolda olduğumu söyledi. Ben de her şeyin farkında olduğumu söyledim. Dışarı çıkıp ağlamaya başladım."

TPD, Kızılay'ı eleştirmişti

Kızılay'ın kan bağış formunda yer alan ifadeler geçtiğimiz yıllarda çokça eleştirilmişti. Türkiye Psikiyatri Derneği (TPD) şöyle demişti:

"Bu ifadenin amacının kan yoluyla bulaşma ihtimali olan, ancak cinsel yolla da bulaşabilen başta HIV ve hepatit gelmek üzere enfeksiyonlardan, korunma olduğu anlaşılmaktadır. Cinsel yolla bulaşan hastalıklar vajinal, oral, anal yoldan kişiden kişiye aktarılabilir. Bu enfeksiyonların temelde bulaşma yolu vücut sıvılarının iletilmesi şeklindedir, bu nedenle kondom (kaput, prezervatif, kılıf) kullanmak, cinsel etkinlik gösteren bireylerin CYBH'a karşı korunmasında halen en güvenilir yöntemlerden biridir. Ülkemizde hem kadınlar hem de erkekler için kondom mevcuttur. Cinsel ilişkinin her çeşidinde (vajinal, oral, anal), her ilişkide kondom kullanıldığı ve doğru kullanılması halinde enfeksiyona karşı koruyuculuğunun tama yakın olduğu bilinmektedir. Bu durumda, "kondom kullanılarak veya kullanılmayarak" ifadesinden bağışla gündeme gelebilecek bir riski en güçlü şekilde belirleyen bir davranışın önemslenmediği anlaşılmaktadır. Bu tutum, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonların temel bulaş yolları ile ilgili bilinen bilimsel bilgilere aykırıdır.

"Bu tür enfeksiyonlar çeşitli yollarla herkese bulaşabilir, neden olduğu klinik belirtiler de cinsel yönelime göre farklılık göstermez. Benzer şekilde, cinsel ilişkide cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunmak için önerilenler, eşcinsel, biseksüel ve heteroseksüeller için farklı değildir. Dolayısıyla erkek erkeğe ya da erkekle kadın arasındaki cinsel birliktelikte riski asıl belirleyen kondom kullanıp kullanmamaktır. Bulaşma riskini belirleyen kim olduğunuz değil, nasıl davrandığınızdır."

Bursa Kent Konseyi LGBTİ+ları hedef gösterdi!³⁰

Bursa Kent Konseyi, Nilüfer Müzik Festivali'ndeki "LGBTİ+ Buluşması"nı etkinliklerin milli ve manevi değerlere uymadığı bahanesiyle hedef gösterdi. Aynı zamanda etkinliklerin yasaklanması talebinde bulundu.

³⁰ Kaos GL ve Pembe Hayat, Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelli İnsan Hakları İzleme Raporu 2013-2017 sf. 183, Bursa Kent Konseyi LGBTİ+ları hedef gösterdi!, <https://www.raporlar.org/cinsel-yonelim-ve-cinsiyet-kimligi-temelli-insan-haklari-izleme-raporu-2013-2017-pembe-hayat/>

Bursa Kent Konseyi LGBTİ+ları hedef gösterdi!³¹

Tarih: 11 Ağustos 2017

Kaynak: Kaos GL

Bursa Kent Konseyi, Nilüfer Müzik Festivali'ndeki "LGBTİ+lar Buluşması"nı hedef gösterdi: "Etkinlikler milli ve manevi değerlerimizle örtüşmemekte, gençlere kötü örnek olarak özendirmekte ve teşvik etmektedir."

Bursa Kent Konseyi, Nilüfer Belediyesi'nin düzenlediği Nilüfer Müzik Festivali'ne katılan Bursa Özgür Renkler Derneği ve LGBTİ+ları hedef gösterdi. Sosyal medya hesabından açıklama yayınlayan Kent Konseyi, "Sağlıklı ve ahlaklı nesiller Türkiye'yi geleceğe taşıyacak" diyerek ayrımcılık yaptı.

Bursa Kent Konseyi'nden nefret söylemi!

Bursa Kent Konseyi'nin açıklaması şöyle:

"Nilüfer Belediyesi'nce organize edilen Nilüfer Müzik Festivali ve bünyesinde gerçekleşecek olan 'Festivalde LGBTİ+lar Buluşması' halkımızda büyük bir infiale yol açmış, **Bursa** Kent Konseyi kurumsal katılımcılarından ve gönüllülerinden yoğun tepki gelmiştir.

"Konser adı altında gerçekleşen ve bünyesinde yapılacak etkinlikler milli ve manevi değerlerimizle örtüşmemekte, gençlere kötü örnek olarak özendirmekte ve teşvik etmektedir.

"Yiğit emniyet güçlerimizin vatan toprağına düştüğü günlerde milli ve manevi değerlerimizden uzak bu tarz etkinliklerin iptal edilmesinin daha uygun olacağı kanaatindeyiz. Sağlıklı ve ahlaklı nesillerin Türkiye'yi geleceğe taşıyacağı inancımız tamdır."

Bursa'da Trans Seks İşçilerine Para Cezası Kesildi³¹

2017 yılında Bursa'da yaşayan trans seks işçisi kadınların çalıştıkları mekanlara para cezası verildi. Aynı zamanda gözetimine alınan 8 trans kadına da para cezası verildi. Huzur Operasyonu adı verilen uygulamada trans kadınların insan haklarının ihlal edildiği tespit edildi.

³¹ Kaos GL ve Pembe Hayat, Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelli İnsan Hakları İzleme Raporu 2013-2017 sf. 185, Bursa'da Trans Seks İşçilerine Para Cezası Kesildi, <https://www.raporlar.org/cinsel-yonelim-ve-cinsiyet-kimligi-temelli-insan-haklari-izleme-raporu-2013-2017-pembe-hayat/>

Bursa'da Trans Seks İşçilerine Para Cezası Kesildi⁵⁶

Tarih: 11 Eylül 2017

Kaynak: Pembe Hayat

Pazar günü Bursa Merkez'de trans seks işçisi kadınların çalıştıkları caddede ve mekanlarda idari para cezası kesildi.

Dün gece Bursa Emniyet Müdürlüğü tarafından şehrin huzur ve asayışı için 'Ulu Şehir Bursa Uygulaması' adı altında huzur operasyonu düzenledi. Birçok yere baskın yapan polis 46 kişiyi gözaltına aldı. Bunun yanı sıra 46 bin 623 lira para cezası kesildi.

Trans seks işçilerinin çalıştıkları caddeye ve mekanlara operasyon düzenleyen polisler 8 trans kadına 3 bin 178 lira idari para cezası kesildi. Bursa'da huzurun ve asayişin sağlanması için bu tarz operasyonların devam edeceği açıklandı.

Bursa'da Fuhuş Adı Altında 2. Operasyon³²

Bursa'da fuhuş adı altında 2017 yılında trans ve natrans seks işçisi kadınların çalıştığı bölgelere operasyon düzenlendi. 8 seks işçisi trans kadın ve müşterileri gözaltına alınırken aynı zamanda para cezası da kesildi.

Bursa'da Fuhuş Adı Altında 2. Operasyon⁵⁷

Tarih: 15 Eylül 2017

Kaynak: Pembe Hayat

Bursa'da gerçekleşen fuhuş operasyonunda 30 kişi gözaltına alındı. Bursa Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğü Ahlak Büro Amirliği ekipleri, trans ve natrans kadınların çalıştıkları bölgelere yönelik operasyon düzenledi.

Düzenlenen operasyonda polis, seks işçiliği yapan 8 trans kadını ve müşterilerini gözaltına aldı. Emniyete götürülen translara Kabahatler Kanunu uyarınca 227'şer lira para cezası uygulandı.

Bursa Asayiş Şube Müdürlüğü Ahlak Büro Amirliği ekipleriyle koordineli olarak 'Fuhuş Operasyonuna' katılan Trafik Şube ekipleri, caddede çalışan seks işçilerinin olduğu noktalarda arabaları ve sürücüleri denetledi. Denetleme sonucu 30 araca toplam 2 bin lira civarı ceza kesildi.

Bursa Asayiş Şube Müdürlüğü Ahlak Büro Amirliği ekiplerine, Yunus ekipleri, Trafik Şube ekipleri ve Asayiş ekipleri de 'Fuhuş Operasyonunda' destek verdi.

³² Kaos GL ve Pembe Hayat, Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelli İnsan Hakları İzleme Raporu 2013-2017 sf. 186, Bursa'da Fuhuş Adı Altında 2. Operasyon, <https://www.raporlar.org/cinsel-yonelim-ve-cinsiyet-kimligi-temelli-insan-haklari-izleme-raporu-2013-2017-pembe-hayat/>

Antalya ve Bursa'da seks işçilerine gözaltı!³³

Bursa ve Antalya'da aralarında trans kadınların da olduğu seks işçisi kadını gözaltına aldı. Bursa'da kadınlara “fuhuş yaptıkları gerekçesiyle” 8'i trans kadın 30 kadını gözaltına aldı. Kabahatler Kanunu'ndan kadınlara para cezası kesildi. Seks işçilerinin arabalı müşterilerine de “trafiği tehlikeye düşürmekten” para cezası kesildi.

Antalya ve Bursa'da seks işçilerine gözaltı!⁵⁸

Tarih: 19 Eylül 2017

Kaynak: Kaos GL

Polis, Antalya ve Bursa'da aralarında trans kadınların da olduğu 50 seks işçisini gözaltına aldı. Kabahatler Kanunu'ndan para cezası kesti.

Polis, geçtiğimiz hafta Antalya ve Bursa'da seks işçilerini toplu olarak gözaltına aldı, Kabahatler Kanunu'ndan para cezası kesti.

Bursa Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğü Ahlak Büro Amirliği ekipleri, “fuhuş yaptıkları gerekçesiyle” 8'i trans kadın 30 kadını gözaltına aldı. Kadınlara Kabahatler Kanunu'ndan 227'er lira para cezası kesildi.

Antalya'da ise Ahlak Büro Amirliği içerisinde kurulan özel bir ekip 20 seks işçisini gözaltına aldı. Aralarında trans kadınların da olduğu seks işçilerine Asayiş Şube Müdürlüğü'nde para cezası kesildi.

Bursa'da seks işçilerinin arabalı müşterilerine “trafiği tehlikeye düşürmekten” para cezası uygulanırken; Antalya'da polis, “pazarlık için duran sürücülere de trafiki tehlikeye düşürmekten yasal işlem yapılacağını” belirtti.

³³ Kaos GL ve Pembe Hayat, Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelli İnsan Hakları İzleme Raporu 2013-2017 sf. 186, Antalya ve Bursa'da seks işçilerine gözaltı!, <https://www.raporlar.org/cinsel-yonelim-ve-cinsiyet-kimligi-temelli-insan-haklari-izleme-raporu-2013-2017-pembe-hayat/>

Nilüfer’de CHP’li köyler isyan etti...Nereden bulacağız bu kadar eşcinseli...³⁴

Bursa Şehir Gazetesi’nde çıkan bir haberde mahalle komitesi seçimlerinde LGBTİ+ kotasına yönelik ayrımcı bir haber yer aldı ve Nilüfer Belediye Başkanı Mustafa Bozbey de hedef gösterildi.

Nilüfer’de CHP’li köyler isyan etti...Nereden bulacağız bu kadar eşcinseli...⁶⁴

Tarih: 8 Kasım 2018

Kaynak: [Bursa Şehir Gazetesi](#)

Nilüfer Belediyesi’nin mahalle komitesi seçimlerinden getirdiği 5’te 1 LGBT kotası, CHP’li köyleri isyan ettirdi. Bozbey’in kapısını aşındıran köylüler “Nereden bulacağız bu kadar eşcinseli” diye isyan etti.

Nilüfer Belediye Başkanı Mustafa Bozbey, yaz aylarında düzenlediği Nilfest’te cinsiyetsiz tuvaletle şimşekleri üzerine çekmişti. Bozbey, şimdi bir adım daha öteye geçerek, mahalle komitelerine LGBT kotası getirdi. Mahalle komitesi seçimlerinde 5’te bir oranında LGBT kotası konulurken, köylüler ayağa kalktı. Nilüfer Belediyesi’nde Bozbey’in kapısını aşındıran köylüler, kotaya isyan etti. “Nereden bulacağız bu kadar eşcinseli” diyen köylüler, uygulamaya tepkilerini sert bir dille iletti.

Öte yandan CHP’liler kotayı doldurmak için eşcinsel aramaya koyuldu. 5’te bir kotayı doldurabilmek için seferber olan CHP’liler, mahalle komitelerinde çalışacak eşcinsel bulup ikna etmeye çaba harcıyor.

Attığı adımlarla sık sık milletin sinir uçlarıyla oynayan Mustafa Bozbey, bakalım büyükşehir yürüyüşünde eşcinsellerden alacağı destekle iddialı bir konuma gelebilecek mi?

³⁴ Kaos GL ve Pembe Hayat, Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelli İnsan Hakları İzleme Raporu 2013-2017 sf. 192,

Nilüfer’de CHP’li köyler isyan etti...Nereden bulacağız bu kadar eşcinseli...,

<https://www.raporlar.org/cinsel-yonelim-ve-cinsiyet-kimligi-temelli-insan-haklari-izleme-raporu-2013-2017-pembe-hayat/>

Bursa’da Film Gösterimine Polis Engeli³⁵

Bursa’da Özgür Renkler Derneği’nin 20 Kasım Nefret Suçu Mağduru Transları Anma Günü’nde “Gacı Gibi” film gösterimi iptal ettirildi. Etkinliğin iptal edilmemesi halinde polis müdahale edeceğini belirtti. Özgür Renkler avukatı emniyetle iletişime geçip güvenlik şubeye yönlendirilse de güvenlik şubeden cevap alamadı.

Bursa’da Film Gösterimine Polis Engeli⁷⁷

Tarih: 19 Kasım 2017

Kaynak: Özgür Renkler

20 Kasım Nefret Suçu Mağduru Transları Anma Günü kapsamında 20 Kasım Pazartesi günü (yarın) gerçekleştireceğimiz “Gacı Gibi” film gösterimi etkinliğimizi iptal etmek zorunda olduğumuzu üzülerek sizlerle paylaşıyoruz.

Gösterimin gerçekleşeceği SanatMahal’e gelen emniyet görevlileri, görevli arkadaşlara, etkinliğin iptal edilmesini, aksi takdirde yarın etkinliğe müdahale edileceğini bildirmişlerdir.

Emniyetle iletişime geçen avukatımız, güvenlik şubeye yönlendirilmiş ancak güvenlik şubeden cevap alınamamıştır. Konu ile ilgili şuan için elimize ulaşan yazılı bir belge yoktur. Etkinliği iptal ettiğimizi ve dernek olarak takipçisi olduğumuzu, bildiririz.

“İdari para cezasının tebliği hürriyetten yoksun bırakmayı gerektirmez”³⁶

³⁵ Kaos GL ve Pembe Hayat, Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelli İnsan Hakları İzleme Raporu 2013-2017 sf. 202, Bursa’da Film Gösterimine Polis Engeli, <https://www.raporlar.org/cinsel-yonelim-ve-cinsiyet-kimligi-temelli-insan-haklari-izleme-raporu-2013-2017-pembe-hayat/>

³⁶ Kaos GL ve Pembe Hayat, Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelli İnsan Hakları İzleme Raporu 2013-2017 sf. 239-240, “İdari para cezasının tebliği hürriyetten yoksun bırakmayı gerektirmez”,

Anayasa Mahkemesi Başkan Vekili Engin Yıldırım “idari para cezasını” onaylayan karara karşı oy kullandı. Bursa’da yaşanan olayda, idari para cezası kesilirken trans kadına cinsel yöneliminden dolayı ayrımcılık uygulandığını ifade eden başkan vekili aynı zamanda Anayasa’nın ayrımcılık yasağının ihlal edildiğini bildirmiştir. Başkan Vekili karşı oy kullanmış olsa da itiraz oy çokluğu ile reddedildi. Dava AİHM’ye taşınmıştır.

“İdari para cezasının tebliği hürriyetten yoksun bırakmayı gerektirmez”¹¹⁶

Tarih: 8 Haziran 2017

Kaynak: Kaos GL

Anayasa Mahkemesi (AYM) Başkanvekili Engin Yıldırım, trans kadına “idari para cezasını” onaylayan karara karşı oy kullandı.

Bursa’da bir trans kadına “trafiği tehlikeye düşürdüğü” iddiasıyla kesilen idari para cezasına itiraz Anayasa Mahkemesi’nde görüldü. İtiraz oy çokluğu ile reddedildi fakat Anayasa Mahkemesi Başkanvekili Engin Yıldırım, itirazın kabul edebilir olduğu yönünde karşı oy kullandı.

“Sorun, kişinin cinsel yöneliminden dolayı farklı bir muameleye uğrayıp, uğramadığıdır” diyen Yıldırım, ayrımcılığın ispatını mağdurdan beklemenin kabul edilemeyeceğini, polis merkezine götürüp alıkoymanın ayrımcılığın somut göstergesi olduğunu kaydetti.

Trans kadının itirazını ve kararı değerlendiren Engin Yıldırım, “karşı oy” gerekçesini şöyle temellendirdi:

“Cinsel yönelim olarak travesti olduğunu belirten başvurucuya, yaya halindeyken araçları durdurmaya çalışıp, trafiği tehlikeye düşürdüğü gerekçesiyle 2918 sayılı yasanın 68. maddesinin birinci fıkrası (c) bendi uyarınca 80 TL idari para cezası uygulanmıştır.”

“Kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkına müdahale”

“Fuhuş amacıyla otostop yaptığını beyan ettiği kamu makamlarınca iddia edilen başvurucu, Ahlak Büro Amirliğinde kendi rızası dışında yaklaşık bir saat tutulmuş ve bu süre zarfında özgürlüğünden mahrum bırakılmıştır. Bu süre içerisinde hakkında UYAP sorgulaması yapılmış ve idari para cezası tebliğ edilmiştir. Hayatın olağan akışı içerisinde çok daha kısa sürede sonuçlandırılacak ve ilgili kişinin polis merkezine getirilmesini illa gerektirmeyen bu iki işlem için kişinin bir saat süreyle polis biriminde alıkonulması Anayasa’nın 19. maddesinde güvence altına alınan kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkına dönük bir müdahaledir. Başvurucunun, emniyette bekletilmesi veya alıkonulması yukarıda belirtilen madde kapsamındaki hürriyetten yoksun bırakmayı gerektiren tedbirlerden biri niteliğinde değildir.”

“İdari para cezasının tebliği hürriyetten yoksun bırakmayı gerektirmez”

“Fuhuş iddiasıyla ilgili olarak hakkında herhangi bir işlem yapılmayan başvurucunun trafiği tehlikeye düşüren davranışını engellemek amacıyla polis merkezine götürülmesi bir kabahate uygun düşmeyen uygulamadır. Trafiği tehlikeye düşüren herkes polis birimlerinde alıkonulmamakta veya polis merkezlerine götürülmektedir. UYAP sorgulaması ve idari para cezasının tebliği kişiyi özgürlük hakkından mahrum bırakmayacak şekilde olay yerinde de rahatlıkla yapılabilir ve yapılmaktadır.”

“Sorun, kişinin cinsel yöneliminden dolayı farklı bir muameleye uğrayıp, uğramadığıdır”

“Açıkça ki, trafiği tehlikeye düşüren herkes ilgili mevzuat çerçevesinde yaptırıma uğrayabilir. Travesti cinsel kimliğine sahip kişilerin de diğer tüm kişiler gibi trafiği tehlikeye atmama sorumluluğu taşıdığı izahtan varestedir. Burada sorun, kişinin cinsel yöneliminden dolayı diğer kişilerden farklı bir muameleye uğrayıp, uğramadığıdır.”

“Cinsel yönelimlere farklı muamele ayrımcılık yasağının ihlalidir”

“Özel hayat kişisel kimlikle ilgili olup kişinin cinsel yönelimi de kimliğinin ayrılmaz bir parçasıdır. Kamu makamlarının cinsel yönelimleri nedeniyle kişilere farklı muamele yapmaları ayrımcılık yasağının ihlali anlamına gelecektir.”

“Ayrımcılığın ispatını mağdurdan beklemek kabul edilemez”

“Çoğunluğun, madde47’deki, “başvurucuya travesti kimliği nedeniyle ayrımcı muamele yapıldığına dair iddiayı ispata yarayan herhangi bir somut bilgi ve bulguya rastlanmamıştır” düşüncesine katılmak mümkün değildir. Kabul etmek gerekir ki, çoğunluğun madde44’de isabetle vurguladığı gibi “ayrımcılığı kanıtlamak kolay değildir””

“Polis merkezine götürüp alıkoymak, ayrımcılığın somut göstergesidir”

“Başvurucuya uygulanan idari para cezası işleminin ayrımcılıktan kaynaklanmadığını söylemek mümkünse de, aynı şeyi başvurunun polis merkezine götürülüp, bir saat kadar orada bekletilmesi veya alıkonulması uygulaması için söyleyemeyiz. Kanımca, bu uygulama başvurunun ayrımcılığa uğradığını gösteren somut bir bilgiyi ve durumu bize göstermektedir.”

“Alıkoyma gerekçesi ile ceza işlem gerekçesi örtüşmemektedir”

“Başvurucunun, hürriyetten mahrum bırakılmasının cinsel yöneliminden kaynaklanmadığı hususunda kamu makamları başvurunun fuhuş yaptığı beyanından dolayı emniyete götürüldüğünü belirtmektedir. Buna rağmen başvuru hakkında bu konuda işlem yapılmamış ve sadece trafiği tehlikeye düşürmek kabahatinden dolayı para cezası uygulanmıştır. İlgili ceza tutanağında trafiği tehlikeye düşürmenin fuhuş nedeniyle olduğu hususunda herhangi bir bilgi ve bulguya da yer verilmemiştir.”

“Anayasa’nın ayrımcılık yasağı ihlal edilmiştir”

“Sonuç olarak, Anayasa’nın 10. maddesindeki ayrımcılık yasağıyla birlikte değerlendirildiğinde başvurunun 19. maddede güvence altına alınan kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı ile 20. maddedeki özel hayatın gizliliği hakkına demokratik bir toplum düzeni için gerekli olmayan bir şekilde müdahalede bulunulduğundan yukarda işaret edilen maddelerin ihlal edildiği kanaatine ulaşılmıştır.”

2016 yılındaki ihlaller:

Trans Kadına Polis Saldırısı³⁷

Seks işçiliği yapan bir trans kadının Özgür Renkler Derneği'ne başvuru yapmasıyla polis tarafından darp edilerek nefret suçuna maruz kaldığı tespit edilmiştir. Çalıştığı caddede polis ekiplerince emniyete alınıp para cezası verilen trans kadın, ikinci defa emniyete götürülmeye çalışıldı. Biraz önce emniyete götürüldüğünü ifade eden trans kadın zorla ve taciz edilerek arabaya bindirildi. Yeniden gözaltına alınan trans kadın burada polis amiri tarafından darp edildi. Olay, Özgür Renkler Derneği ve dernek avukatı Nazlı Ceren Şentürk tarafından takip edildi.

Trans Kadına Polis Saldırısı⁴⁵

Tarih: 8 Eylül 2016

Kaynak: Kaos GL / Pembe Hayat

Seks işçisi trans kadın N., polis tarafından saldırıya uğradı. N., yaşadığı saldırının ardından Bursa Özgür Renkler Derneği'ne başvurdu. Trans kadınlara yönelik polis saldırıları geçtiğimiz Şubat ayından bu yana artış gösteriyor.

Bursa Merinos'ta 25 Ağustos gecesi saat 1 sularında polis tarafından şiddete uğrayan seks işçisi trans kadın N., Özgür Renkler Derneği'ne başvurdu.

Geçtiğimiz günlerde geç saatlerde Merinos civarında bulunan trans kadına polis tarafından şiddet uygulandı. Polis ekiplerince emniyete alınan trans kadın N.'nin dudağının patladığı ve belinde incinme olduğu raporlandı. Özgür Renkler Derneği'ne ulaşan trans kadın N. olayı şu şekilde anlattı:

"Çalıştığım cadde üzerinden polis ekiplerince emniyete alındım. Para cezası alıp tekrardan geri döndüm. Üstünden çok geçmeden yeni bir ekip gelip beni emniyete götürmeye çalıştı. Gitmek istemediğimi, zaten az önce emniyetten geldiğimi belirttim. Fakat zorla, taciz ederek arabaya bindirdiler beni. Karakolda, polis amiri bana saldırdı ve dudağım patladı. Belimde de incinmeler oldu. Beni ilk alan ekip hastaneye götürüp darp raporu aldı ancak bana vermediler. Avukat çağırmak istediğimi belirttim ama avukata haber verilmedi. Şikâyetçi olacağımı söyleyince beni tehdit ettiler." Trans kadın N., yaşadığı saldırıyı Özgür Renkler Derneği'ne bildirdi. Gerekli işlemlerin yapılması ve yasal sürecin başlatılmasını sürecini dernek avukatı Nazlı Ceren Şentürk takip edecek.

Polis ve Çete Saldırıları Artıyor!

Geçtiğimiz Şubat ayından bu yana başta Ankara olmak üzere trans kadınlara yönelik polis baskısı ve çete saldırıları artış gösterdi. İskitler'de başlayan saldırıların ardından kolej, Çok Katlı Otopark ve Esat gibi bölgelerde de kolluk güçleri, cadde üzerinde bulunan trans kadınları tehdit ve darp etmiş keyfi para cezaları yazarak sindirmeye çalışmıştı.

Ankara'nın ardından, İstanbul, Antalya ve Malatya'da da trans kadınlar kolluk saldırısı ve baskısına maruz kalmışlardı.

19 Haziran'da düzenlenmek istenen 7. Trans Onur Yürüyüşü ise valilik yasakları ile gerçekleştirilememiş ve aktivistler yoğun polis saldırısında darp edilmiş ve gözaltına alınmıştı.

12 Ağustos'ta Zekeriyaköy'de trans kadın Hande Kader'in yanmış cesedinin bulunmasının ardından ise trans aktivistler başta olmak üzere birçok insan hakları savunucusu ve transfobi karşıtı Türkiye'nin ve dünyanın çeşitli yerlerinde sokaklara çıkmış ve "Hande Kader Son Olsun" demişti. Farklı örgütlerden ve bağımsız olarak LGBTİ aktivistleri ise TBMM'yi ziyaret ederek basın açıklaması düzenlemiş ve "Biz yaşamak istiyoruz. Hande için adalet herkes için adalet" demişlerdi.

HDP ve CHP'den bazı milletvekilleri de çeşitli açıklamalar yaparak transfobinin nefret suçları kapsamında sayılması ve translara yönelik artan saldırıların önüne geçilmesini talep etmişti.

Bu süre zarfında ise trans kadınlara yönelik polis ve çete saldırıları devam etti. En az 3 trans kadın baskılar nedeni ile intihar ederek yaşamına son verdi.

Hüseyin Nerede?³⁸

³⁷ Kaos GL ve Pembe Hayat, Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelli İnsan Hakları İzleme Raporu 2013-2017 sf. 89, Trans Kadına Polis Saldırısı, <https://www.raporlar.org/cinsel-yonelim-ve-cinsiyet-kimligi-temelli-insan-haklari-izleme-raporu-2013-2017-pembe-hayat/>

³⁸ Kaos GL ve Pembe Hayat, Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelli İnsan Hakları İzleme Raporu 2013-2017 sf. 92-94, Hüseyin Nerede?, <https://www.raporlar.org/cinsel-yonelim-ve-cinsiyet-kimligi-temelli-insan-haklari-izleme-raporu-2013-2017-pembe-hayat/>

2016 yılında ailesi tarafından kaçırılan Hüseyin'in sevgilisi Deniz tarafından bildirilen vakada darp edildikleri, Hüseyin'in kaçırıldığı ve alıkonulduğu, polis memurlarının da görevlerini ihlal ettikleri tespit edilmiştir. Yaşanan olayda birden fazla nefret suçu işlenmiş ve nefret söyleminde bulunulmuştur. Karakollarda polis memurlarıyla yapılan görüşmelerde Özgür Renkler Derneği aktivistleri de bulunmaktadır.

Hüseyin Nerede?⁴⁹

Tarih: 22 Eylül 2016

Kaynak: Pembe Hayat

Geçtiğimiz günlerde Pembe Hayat'ı arayan trans kadın Deniz, sevgilisi Hüseyin'in ailesi tarafından kaçırıldığını ve haber alamadığını bildirmişti. Hüseyin'i ve Deniz'i darp eden ailenin Hüseyin'e daha fazla zarar vermemesi için soruyoruz: Hüseyin Nerede!

Bursa'da yaşayan trans kadın Deniz, Pembe Hayat'tan Av. Rıza Yalçın Koçak'a ulaşarak sevgilisi Hüseyin ile sokakta seyir halinde iken Hüseyin'in ailesinin önlerini araba ile kestiğini, kendisini ve Hüseyin'i darp ettiklerini, silahlarla havaya ateş ettiklerini ve Hüseyin'i zorla araca bindirerek kaçırdıklarını bildirmişti.

Bunun üzerine Pembe Hayat avukatı Rıza Yalçın Koçak'ın yönlendirilmesi ile Deniz, Bursa Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunmuştur. Savcılık suç duyurusunu işleme koymuş, Deniz lehine de 6284 Sayılı Kanun gereğince koruma kararı vermiştir.

"Oğlunun Bir Travesti ile Sevgili Olmasını İstemiyor"

Av. Koçak, Deniz'i Hüseyin'in tutulduğu yer olma ihtimali yüksek olan ailesinin Küçük Kumla'daki yazlığına yönlendirdi. Küçük Kumla Jandarma Karakolu ile telefon ile yapılan görüşmeler neticesinde Deniz'in nezaretinde jandarmanın Hüseyin'i bulmak için bildirilen adresleri kontrol etmesi talep edildi. Küçük Kumla Jandarma Karakolunda Pembe Hayat'tan Av. Koçak'la görüşen komutanın "İçiniz rahat tutun, biz bu işi hemen halledeceğiz" demesine rağmen Deniz'i gece geç saatte "Bildirdiğiniz adres bizim görev alanımıza girmiyor" diyerek Gemlik Polis Merkezi'ne yönlendirmişlerdir. Av. Koçak'la telefonda konuşan ve karakol komutanı olduğunu söyleyen askeri yetkili "Hüseyin'in durumu iyi, babası ile görüştük, kötü muamele yapmayacak, ama oğlunun bir travesti ile sevgili olmasını da istemiyor" diyerek olaya yaklaşımlarını belli etmiştir. Pembe Hayat avukatı Rıza Yalçın Koçak'ın tüm çabasına rağmen Küçük Kumla Jandarma Karakolu, Hüseyin'in ailesi ile telefonda görüşüyorken aileyi ifadeye dahi çağırmadı.

Deniz'in Gemlik Polis Merkezi'ne gitmesi ile Av. Koçak, bu kez de Gemlik Polis Merkezi ile irtibata geçmiştir. Av. Koçak, Gemlik Polis Merkezine durumun aciliyeti izah etmiş ve ailenin polis merkezine alınarak ifadelerine başvurulmasını talep etmiştir. Gemlik Polis Merkezi, öncelikle bildirilen adresin kendi görev alanlarında kalmadığını iddia etmiş, ısrar edilmesi neticesinde "Adrese baskın yapacağız" diyerek Deniz'i yanlarına almış ve adrese gitmeden Deniz'i Bursa Merkeze bırakmışlardır.

Bir sonraki gün, İstanbul LGBTT Dayanışma Derneğinden Çelik Özdemir, Pembe Hayat avukatı Rıza Yalçın Koçak ile görüşmüş ve her türlü desteğe hazır olduklarını bildirmiştir. Sonraki süreç Bursa Özgür Renkler'den Ali Sevilen ve Gülbiz Alkan'ın katılımı ile dayanışma içerisinde sürdürülmüştür.

Öncelikle Bursa Milletvekili Orhan Sanbal ile görüşülmüş vekilin durumu ilgili bilgi edinmesi talep edilmiştir. Bir diğer Bursa milletvekili Nurhayat Altaca Kayapoğlu ile de görüşülmüş vekillerin konudan haberdar olması sağlanmıştır.

Ardından ailenin Bursa Merkezde bulunan Merinos Polis Merkezi'ne ifade verdikleri bilgisinin Pembe Hayat'a ulaşması ile Deniz bu karakola yönlendirilmiştir. Pembe Hayat avukatı Koçak, bu karakol ile de görüşme gerçekleştirmiştir. Karakol "Hüseyin'in durumunun iyi olduğunu" beyan etmekte yetinmiştir.

Bursa Özgür Renkler'den aktivistlerin eplik etmesi ile Deniz, öncelikle Gemlik Polis Merkezi'ne gitmiştir. Burada aktivistlere yine Hüseyin'in iyi olduğu ve hatta Deniz hakkında suç duyurusunda bulunduğu, Deniz'le görüşmek istemediği bilgisi verilmiştir. Polis merkezi bu iddialarını ispatlar mahiyette hiçbir belge sunamamıştır. Yine de Av. Koçak tarafından Bursa Cumhuriyet Başsavcılığı'na Hüseyin'in kimlik numarası ibraz edilerek sorgu yaptırılmış Hüseyin'in Deniz hakkında hiçbir suç duyurusunda bulunmadığı tespit edilmiştir.

"Görevli Polis Memuru Yok"

Özgür Renkler'den aktivistler, Gemlik Polis Merkezi'nin "Gidip Merinos Polis Merkezine ek ifade verin. Ek ifade vermezseniz biz hiçbir şey yapamayız" demesi üzerine Deniz'i Merinos Polis Merkezi'ne götürmüşler ancak "görevli polis memuru olmadığı" iddiası ile o gün Deniz'in ek ifadesi alınmamıştır.

Av. Koçak'ın talebi üzerine Bursa milletvekili Orhan Sanbal Merinos Polis Merkezine gitmiş ve "Merinos Polis Merkezi Hüseyin'in iyi olduğunu söylüyor. Ama Hüseyin'i görmemişler. Biz de olumsuzluklardan sorumlu olacaklarını bildirip karakoldan ayrıldık" bilgisini vermiştir.

Bunun üzerine Deniz'in Bursa Valiliği'ne giderek Hüseyin'in kayıp olduğuna, can güvenliğinden endişe edildiğine dair dilekçeyi ibraz etmesi sağlanmıştır. Valilik dilekçeyi havale ederek Bursa Emniyet Müdürlüğü'ne göndermiştir. Bursa Emniyet Müdürlüğü ile Av. Koçak bir görüşme gerçekleştirmiş, durumu izah etmiştir.

Bursa Emniyet Müdürlüğü Gasp Büro konuyla alakadar olduğunu bildirmiş ancak 22 Eylül 2016 saat 20:00 itibari ile emniyeti arayan Av. Koçak'a "Hüseyin Merinos Polis Merkezinde ifade vermiş. Durumu iyi" bilgisi verilmiştir.

Oysaki, Merinos Polis Merkezi son görüşmede Hüseyin'in ifadesini kendilerinin almadığını, hangi karakolda ifade alındığını da bilmediklerini, konudan haberdar olmadıklarını söylemişlerdir.

Ortaya Çıkan Tablo Hüseyin'in Can Güvenliğine Dair Duyduğumuz Endişeyi Arttırmakta"

Pembe Hayat avukatı Rıza Yalçın Koçak durum ile ilgili olarak yaptığı açıklamada;

"Açıklamaya çalıştığımız üzere;

Kolluk görevlileri gerek jandarma gerekse de polis yanlı bir tutum izleyerek görevlerini ifa etmekten kaçınmaktadırlar. Verilen çelişkili bilgiler kolluğun dürüst davranmadığını düşünmemize sebebiyet vermektedir. Ortaya çıkan tablo Hüseyin'in can güvenliğine dair duyduğumuz endişeyi arttırmaktadır.

Hüseyin ailesi tarafından alıkonuluyor olabilir.

Hüseyin işkence ve kötü muameleye tabi tutuluyor olabilir.

Yaşananlar bu düşüncemizi güçlendirmekte olup Hüseyin'in başına gelecek her türlü olumsuzluktan başta ailesinin, Gemlik Polis Merkezi'nin, Kocçuk Kumla Jandarma Komutanlığı'nın, Merinos Polis Merkezi'nin, Bursa Emniyet Müdürlüğü'nün ve Bursa Valiliği'nin sorumlu olduğunu kamuoyuna doklara ediyor, endişe ile sorumuzu yineliyoruz;

Hüseyin Nerede?" denli

Bursa'da LGBTİ'ler mekanlara alınmadı³⁹

Bursa'nın Nilüfer ilçesinde bulunan iki bara girmek isteyen ve aralarında LGBTİ+'ların da bulunduğu bir grup genç cinsel yönelimleri sebebiyle Offline ve Sapa isimli mekanlara alınmadı. Bu mekanların LGBTİ+'lara yönelik ayrımcılık yaptığı tespit edildi.

³⁹ Özgür Renkler, Bursa'da LGBTİ'ler mekanlara alınmadı,

<https://www.facebook.com/page/738392269517769/search/?q=bursa%27da%20lgbti%27ler%20mekanlara%20al%C4%B1nmad%C4%B1>

Özgür Renkler

8 Eylül 2016 · 🌐

...

Bursa'da LGBTİ'ler mekanlara alınmadı

Bursa'da Offline ve Sapa isimli mekanlar ayrımcılık yapıyor.

Geçtiğimiz günlerde, Bursa'nın Nilüfer ilçesinde bulunan iki bara girmek isteyen aralarında LGBTİ'lerin de olduğu bir grup genç, cinsel yönelimleri bahane edilerek mekanlara alınmadılar.

Eğlenmek için Podyumpark'ın bünyesinde bulunan "Sapa" ve "Offline" isimli mekanlara girmek isteyen grup, güvenlik görevlileri tarafından durduruldular. İlk önce "İçerisi çok dolu alamayız." bahanesiyle geri çevrilen grup, içerisinin bahsedilen kadar dolu olmadığını savununca bu sefer de "Damsız alamayız" bahanesiyle karşılaştı. Bunun üzerine içeri alınmamalarının haksızlık olduğunu ifade eden grup, son olarak "O geyler içeri giremez!" tepkisiyle karşılaşınca grubun cinsel yönelimlerinden dolayı içeri alınmadığı anlaşıldı.

2015 yılındaki ihlaller:

Mühürlenenev kundaklandı⁴⁰

Bursa’da trans kadınların yaşadıkları ev polis tarafından mühürlendi. Mühürlenenev kimliği belirlenemeyen kişilerce transfobi sebebiyle evin camı kırılıp içeriye yanıcı madde atılarak kundaklandı. Bursa Altıparmak’ta gerçekleşene olayda, mahalle sakinleri durumu ihbar etti. Evde bir kedinin olduğu tespit edildi ve itfaiye ekiplerince kedi kurtarıldı.

Mühürlenenev kundaklandı³³

Tarih: 12 Ekim 2015

Kaynak: Kaos GL

Bursa’da trans kadınların yaşadığı ve yaklaşık bir ay önce mühürlenenev, kimliği belirsiz kişi ya da kişilerce kundaklandı.

Merkez Osmangazi ilçesi Altıparmak Mahallesi’nde apartmanın giriş katında bulunan ve trans kadınların yaşadığı ev, polisler tarafından mühürlenmişti. Mühürlenenev, pazar günü akşam saatlerinde, camı kırılarak içeriye yanıcı madde atılmasıyla yakıldı. Mobilyaların tutuşmasıyla ev yanmaya başladı. Mahalle sakinlerinin ihbar etmesi sonucu olay yerine gelen itfaiye ekipleri, yangının söndürülmesinin ardından evde kedi olduğunu fark etti. Dumandan etkilenen kedi, itfaiye ekipleri tarafından kurtarıldı.

Bursa’da yapılacak Onur Yürüyüşü’ne tepkiler başladı⁴¹

⁴⁰ Kaos GL ve Pembe Hayat, Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelli İnsan Hakları İzleme Raporu 2013-2017 sf. 52, Mühürlenenev kundaklandı, <https://www.raporlar.org/cinsel-yonelim-ve-cinsiyet-kimligi-temelli-insan-haklari-izleme-raporu-2013-2017-pembe-hayat/>

⁴¹ Bursaport, Bursa’da yapılacak Onur Yürüyüşü’ne tepkiler başladı, <https://www.bursaport.com/haber/bursa-da-yapilacak-onur-yuruyusu-ne-tepkiler-basladi-65053>

Mustazaflar Cemiyeti Bursa Şubesi Başkanı ve Peygamber Sevdalıları Platformu Bursa Koordinatörü Cemil Genç nefret söylemlerinde ve ayrımcı ifadelerde bulunarak LGBTİ+'ları ve Bursa'da gerçekleştirilmesi planlanan Onur Yürüyüşü'nü hedef gösterdi.

Mustazaflar Cemiyeti Bursa Şubesi, Türkiye Lezbiyen, Gay, Biseksüel, Transgender ve İnterseks Birliği (LGBTİ) tarafından 11 Temmuz'da yapılması planlanan "Onur Yürüyüşü"ne tepki gösterdi.

Mustazaflar Cemiyeti Bursa Şube Başkanı ve Peygamber Sevdalıları Platformu Bursa Koordinatörü Cemil Genç, yazılı açıklamasında, İstanbul'daki sözde onur yürüyüşünün tüm yönleriyle İslam'a hakaret yürüyüşüne dönüştüğünü iddia etti.

Bu etkinlikte çok çirkin manzaralar sergilendiğini ileri süren Genç, şunları kaydetti:

"İstanbul'daki yürüyüşte ramazan ayı gibi maneviyatın yoğun olduğu bir ayda toplumun inanç değerleriyle uyuşmayan birtakım hal ve hareketler ortaya konuldu. Bursa'da da cumartesi günü, Fatih Sultan Mehmet Bulvarı'nda böyle bir yürüyüşün duyumunu aldık. Bu yürüyüşün tamamen provokasyon amaçlı olduğunu düşünüyoruz. Ramazan ayı gibi toplumumuzun inanç duygularının daha bir hassaslaştığı bir ayda bu tür inançlarımızla bağdaşmayan bu hal ve hareketlerin sergilenmesi kesinlikle masumca değildir. Bu organizenin provokasyon amaçlı olduğunu ve bu yürüyüşün kesinlikle iptal edilmesi gerektiğini düşünüyoruz."

1.Bursa LGBTİ Onur Yürüyüşü

23'üncü Onur Haftası kapsamında bu yıl 13'üncüsü Taksim İstiklal Caddesi'nde düzenlenen Onur Yürüyüşü'ne katılmak isteyenler polis şiddetiyle karşılaşmıştı. Bursa Hayatın Renkleri ve Özgürlük Derneği'de Taksim'e destek olmak ve Bursa'daki tabuları yıkmak için 1.Bursa LGBTİ Onur Yürüyüşü'nü gerçekleştirecek.

1. Bursa LGBTİ Onur Yürüyüşü 11 Temmuz Cumartesi günü saat 17:00'de Fatih Sultan Mehmet Bulvarı'nda gerçekleştirilecek.

Bursa'da LGBTİ bireylerin eylemine taşlı saldırı⁴²

⁴² BirGün, Bursa'da LGBTİ bireylerin eylemine taşlı saldırı, <https://www.birgun.net/haber/bursa-da-lgbti-bireylerin-eylemine-tasli-saldiri-84594>

Bursa Hayatın Renkleri ve Özgürlük Derneği, Nilüfer İlçesi Fatih Sultan Mehmet bulvarında yapılması planlanan Onur Yürüyüşü'ne, valiliğın güvenliğı sağlayamayacağı düşünülerek Dernekler Yerleşkesi'nde basın açıklaması yapma kararı aldı.

Dernek başkanının açıklama yaptığı sırada, bir grup slogan atarken, Peygamber Sevdalıları Platformu'nda olduğı düşünölen iki kişi gruba yönelik taşlı saldırıda bulundu. Grubun polisle iletişim halinde olduğı belirtilirken, dernek üyeleri ve desteklemek üzere gelenler yerleşkeye sığınmak zorunda kaldı.

Valinin yürüyüşü engelleme talimatı verdiği ifade edilirken Mustazaf-Der'in yürüyüş hakkında tehditlerde bulunduğı hatırlatıldı.

Bursa'da LGBTİ bireylerin eylemine taşlı saldırı

Bursa'da basın açıklaması yapmak isteyen LGBTİ bireylere Peygamber Sevdalıları Derneği Platformu üyesi olduğu tahmin edilen kişilerce saldırı düzenlendi.

Bursa'da LGBTİ bireylerin eylemine taşlı saldırı

SAMET ARSLAN

Bursa'da Onur Yürüyüşü ve basın açıklaması yapmayı planlayan LGBTİ bireylerin örgütlenmesi Bursa Hayatın Renkleri ve Özgürlük Derneği yürüyüş gerçekleşmeden sosyal medya üzerinden tehditler almaya başladı. Emniyet ile yaptıkları görüşmeler sonucunda yürüyüş kent merkezinden Nilüfer ilcesine alındı fakat tehditler devam etti. Yeterli aüvenlik tedbirleri Basın Açıklamasının başlamasının ardından, etrafta toplanan bir grup slogan atmaya başladı. Polis ile diyalogda oldukları gözlenen grubun tehditleri sürerken, Peygamber Sevdalıları Derneği Platformuna bağlı olan Mustazaflar Derneği üyesi olduğu tahmin edilen iki kişi taşlarla kitleye saldırdı. Polisin toplanan gruba müdahale etmemesi üzerine Bursa Hayatın Renkleri ve Özgürlük Derneği üyeleri ve destek için gelen yurttaşlar derneğin içerisine sığınmak zorunda kaldı. Bir süre içeride mahsur kalan Bursa Hayatın Renkleri ve Özgürlük Derneği üyeleri ve yurttaşlar daha sonra bulundukları yerden ayrıldı.

YÜRÜYÜŞÜ VALİ İSTEMEMİŞ

Destek için orada bulunan Birleşik Haziran Hareketi Bursa Meclisi üyeleri; "Bursa Hayatın Renkleri ve Özgürlük Derneği üyelerine yapılan saldırıyı kınıyoruz. Bu saldırı politiktir ve AKP'nin MHP tabanına hitap etmeyi de hedefleyen iç savaş provolarından birisidir" diyerek saldırıyı kınadı.

Bursa Hayatın Renkleri ve Özgürlük Derneği Başkanı Eylül Yağmur Saraçoğlu, "Bursa Valisi Münir Karaloğlu'nun polisle iletişime geçerek yürüyüşün engellenmesi talimatı verdiğini söyledi. Saraçoğlu, "Bu saldırganlardan bunun hesabını soracağız ve gerekli makamlara suç duyurusunda bulucağız" dedi.

MUSTAZAF-DER TEHDİT ETMİŞTİ

Mustazaflar Cemiyeti Bursa Şubesi Başkanı ve Peygamber Sevdalıları Platformu Bursa Koordinatörü Cemil Genç, saldırıdan iki gün önce "Bursa'da da Cumartesi günü, Fatih Sultan Mehmet Bulvarı'nda böyle bir yürüyüşün düzenleneceğinin duyumunu aldık. Ve biz bu yürüyüşün tamamen provokasyon amaçlı olduğunu düşünüyoruz. Ramazan ayı gibi toplumumuzun inanç duygularının daha da hassaslaştığı bir ayda bu tür inançlarımızla bağdaşmayan hâl ve hareketlerin sergilenmesi kesinlikle masumca değildir" diyerek yürüyüşün engelleneceğini duyurmuştu.

2014 yılındaki ihlaller:

2014 yılında Bursa’da yaşanan bir nefret cinayeti, nefret suçu, nefret söylemi, ayrımcılık, örgütlenme ve ifade özgürlüğünün ihlali vakası tespit edilmemiştir. Bu durum, LGBTİ+’ların 2014 yılında, Bursa’da insan hakları ihlallerinin yaşanmadığı anlamına gelmemektedir. 2014 yılında yaşanan LGBTİ+’lara yönelik insan hakları ihlallerinin görünür kılınmadığı anlamına gelmektedir.

2013 yılındaki ihlaller:

Bursa’daki Nefret Cinayetinde İndirim Yok⁴³

2013 yılında sonuçlanan bir davada Bursa’da seks yaptığı inşaat işçisini öldüren sanık ömür boyu hapis ile cezalandırıldı. Yaşanan nefret cinayetinde herhangi bir indirim yapılmamıştır.

Bursa’daki Nefret Cinayetinde İndirim Yok⁵⁷

Tarih: 30 Ocak 2013

Kaynak Kaos GL

Bursa’da seks yaptığı inşaat işçisini öldüren tutuklu sanık Ersin Köroğlu, ömür boyu hapis cezası ile cezalandırıldı.

Ersin Köroğlu’nun 5 yerinden bıçaklayarak öldürdüğü Nazir Dalkılıç, Diyarbakır’dan Bursa’ya çalışmak için gelmişti. Köroğlu ifadesinde, kendisine oral seks yaparken yarım bıraktığı için Nazir Dalkılıç’ı öldürdüğünü söylemişti.

⁴³ Kaos GL ve Pembe Hayat, Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelli İnsan Hakları İzleme Raporu 2013-2017 sf. 20, Bursa’daki Nefret Cinayetinde İndirim Yok, <https://www.raporlar.org/cinsel-yonelim-ve-cinsiyet-kimligi-temelli-insan-haklari-izleme-raporu-2013-2017-pembe-hayat/>

8. İNSAN HAKLARI VE İNSAN HAKLARI EVRENSEL BEYANNAMESİ

İnsan Hakları

İnsan hakları, insanın sadece var olmasından dolayı sahip olduğu devredilemez haklar bütünüdür. Yaşam hakkı, seyahat hakkı, düşünce özgürlüğü gibi haklar insan haklarının temel bileşenlerinden kabul edilir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında 1948 yılında imzalanan İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, insan onuruna yakışır yaşam için gerekli şartların sağlanması amacıyla Birleşmiş Milletler tarafından yayımlanmıştır.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi kapsamında ayrımcılıkla mücadele, eşit hakların korunması, bireysel hak ve özgürlüklerin korunması, özel hayatın gizliliğinin sağlanması hedeflenmiştir. İnsan hakları alanında kılavuz olarak kabul edilen bazı sözleşmeler ve ilkeler bulunur. Bu sözleşmeler, zaman içinde farklı ayrımcılıklara karşı insanları, özellikle dezavantajlı grupları koruyacak ve eşitliklerini garanti altına alacak şekilde geliştirilmiş, düzenlenmiş ve ek belgelerle desteklenerek yorumlanmıştır. Bu bağlamda insan haklarının sabit bir tanımının olamayacağını ve ayrımcılığa karşı kapsamının genişlemekte olduğunu söylemek mümkündür.

İnsan haklarının modern anlamda tanımlanması John Locke ve J.J. Rousseau'nun birey-toplum ilişkisini irdeledikleri felsefi metinlere dayanır. Locke, Toplum Sözleşmesi Kuramı⁴⁴'nda devlet ve birey arasındaki ilişki biçimini ve birey-birey arasındaki müdahale sınırlarını belirler. Kuramda, bireyin haklarını “tabii haklar” olarak tanımlayan Locke, kamu yararı için bireysel haklardan vazgeçilemeyeceğini savunur. Buna karşılık Rousseau, Toplum Sözleşmesi⁴⁵ adlı eserinde, bireyin topluluk olarak yaşamak üzere uyumlandığını ve toplumun yararının bireyin yararına olacağını ifade eder. Bu nedenle toplum yararının bireysel haklardan üstün olduğunu savunur. 18.yy'da J.J Rousseau, Locke'un metodolojik yaklaşımını Sanayi Devrimi ile şekillenen kentli hayata aktarırken haklar ve toplum arasındaki geçiş sürecini daha belirgin hale getirmiştir ve anayasacılığın gelişiminde entelektüel zemini inşa etmiştir.⁴⁶

⁴⁴ Çilingir, Lokman. “Locke’un Toplum Sözleşmesi Kuramı”. Temâşâ Felsefe Dergisi 11(2019): 31-43.
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/768933>

⁴⁵ Rousseau, J.J. “Toplum Sözleşmesi”. trc Alpagut Erenuluğ, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2007.

⁴⁶ Geçgin, T. T., & Ürer, L. (2012). Rousseau'nun Toplum Sözleşmesi'nin Fransız İhtilâli Üzerindeki Etkisi (Doctoral dissertation, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Fakültesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı, İstanbul (Türkiye)).

Fransız Devrimi'yle birlikte feodalite ve aristokrasinin tarihsel ve sosyolojik etkileri ile mücadelede devrimsel kazanımları korumak amacıyla kabul edilen Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Belgesi⁴⁷, Rousseau'nun Toplum Sözleşmesi bağlamında hak ve özgürlüklerin kıta Avrupası özelinde kurumsallaşmasının ilk örneği olarak kabul edilir.

Yeni Dünya bağlamında ise Amerika Birleşik Devletleri'nin de kuruluş sürecinin önemli dönüm noktalarından biri olan Virginia Haklar Bildirgesi⁴⁸'nin ilk maddesinde doğuştan gelen tabii hakların hiçbir yasa ve sözleşme ile devredilemeyeceği ve bu tabii hakların mülkiyet, yaşam, mutluluğa ulaşma, güvenlik olduğu belirtilir. Modern ulus devletlerinin ortaya çıkış sürecinde belirleyici olan Fransız Devrimi ve Amerikan Devrimi'nin etkileri sonucunda İkinci Dünya Savaşı'nın sona erdiği 1945 yılında Birleşmiş Milletler Örgütü'nün kurulmasıyla insan hakları alanında yeni bir dönem başladı.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi⁴⁹, 10 Aralık 1948 tarihinde kabul edilmiştir. Uluslararası düzlemde, insanın değerinden, insan olarak varoluşu sebebiyle sahip olduğu haklardan ve insan onurundan bahseden ilk beyanname olarak tarihe geçmiştir. Bu beyanname incelendiğinde bütün insanlığı kapsayan ve hiçbir insan arasında ayırım olmaksızın sahip olunan haklara dair ifadeleri görmek mümkündür. Dezavantajlı kişi veya grupların ayrıca ele alınması ve haklarının korunması için çeşitli sözleşmeler ile bu beyanname desteklenmiştir ve desteklenmeye de ihtiyaç duymaktadır.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, bütün insanların özgür, onur ve haklar bakımından birbirleri ile eşit olduğunu ifade eder. Her insanın ırk, renk, cinsiyet, dil, din vb. herhangi bir ayırım gözetmeksizin devredilemez eşit haklara sahip oluşunu güvence altına alır. Herkesin yaşama, kişi özgürlüğü ve güvenliği haklarına sahip olduğunu belirtir. Hiç kimsenin işkence, kötü muamele, zalimce, insanlık dışı ya da aşağılayıcı davranışlara maruz bırakılamayacağına ve bu şekilde cezalandırılmayacağına işaret eder. Herkesin yasa önünde eşit olduğunu ve ayırım gözetilmeksizin yasalar tarafından eşit korunma hakkı olduğunu belirtir.

⁴⁷ Arslan, A. (2018). Fransız Devrimi ve 1789 Fransız Yurttaş ve İnsan Hakları Bildirisi. Genç Hukukçular Hukuk Okumaları, 4(1), 19.

⁴⁸ Aktan, C. C. Özgürlük felsefesi. Ankara: Orion Kitabevi. 2017.

⁴⁹ İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, <https://www.ombudsman.gov.tr/document/mevzuat/688B1--Insan-Haklari-Evrensel-Beyannamesi.pdf>

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, salt bir statik haklar bütünü olarak değil eğitime ulaşım hakkı, kültürel aidiyetini seçme, yurttaşlık elde etme gibi kazanılan hakların korunması ve uygun bir hukuki zeminde devamlılığın sağlanması gerektiğini bildirir. Bu bağlamıyla İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi bağlayıcılığı ve uygulanabilirliği ile devletler-üstü bir konuma sahiptir ve tüm yerel içtihat ve kanunların üzerindedir.

Beyanname, düşünce ve ifade özgürlüğü, düşünce ve ifadeyi elde etme ve yayma, örgütlenebilme, ibadet edebilme, dini inancını değiştirebilme gibi düşünce ve inanç konularında tam hürriyeti garanti altına alır. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi bireylerin yalnızca bedensel bütünlüğünü değil düşünce ve inanç hakkını da garanti altına alır. Bu hakların sosyal yaşamda korunması ve geliştirilmesine de olanak sağlar.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, demokratik katılımın sağlanması konusunda hem seçimlerde eşit katılımı hem kamu kaynaklarından yararlanılmasında eşitliği esas alır. Bireylerin siyasal tercih, ırk, cinsiyet, din, düşünce, sosyal sınıf farketmeksizin seçimlerde eşit oy ve kamu kaynaklarına (hastane, eğitim, istihdam, alt yapı yatırımları) eşit erişim hakkı gözetilir ve koruma altına alınır.

Bireylerin toplumsal güvenlik hakkı Beyanname tarafından garanti altına alınmıştır. Toplumsal güvenlik hakkı, kişilerin kendini geliştirebilme yolunda eğitim, sosyal katılım, kamu kaynaklarından yararlanma, can ve mal güvenliğinin tesisi, doğuştan gelen haklarının etkin bir şekilde kullanılabilmesi için gerekli tüm şartların sağlanmasını içerir. Ayrımcılıkla mücadele bağlamında iş seçim hakkı, eşit emek eşit ücret, insan onuruna yakışır bir emek ücretlendirilmesi, bireysel ve kitlesel çıkarların korunması için sendikal faaliyetler de Beyanname ile güvence altına alınmıştır.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi eğitime erişimin temel bir hak olduğunu belirtir. Beyanname, ilk ve orta öğretimi zaruri bir ihtiyaç olarak görür ve ücretsiz olması gerektiğini ifade eder. Beyannamede insan haklarının benimsenmesi ve gelişme zemini bulması için eğitim politikalarının beyannamenin taahhütleri ile uyumlu bir şekilde gerçekleşmesi gerektiği belirtilir. Sanata, bilime ve kültürel faaliyetlere erişim hakkı da eğitim ve tıbbi bakıma erişim hakkı gibi taahhüt altına alınmıştır.

Beyanname'nin bireyler için geliştirdiği ödevler de bulunmaktadır. Bu ödevler, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin amaç ve esasıyla uyumlu bir şekilde, diğer insanların özgürce gelişimini engelleyecek faaliyetlerde bulunulmamasıdır.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Birleşmiş Milletler Mekanizmaları tarafından cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği açısından yorumlanmaktadır. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve bunun gibi belgeler yaşayan belgelerdir, gereklilikler dahilinde yeniden yorumlanabilir, geliştirilebilir ve ek sözleşmeler ile desteklenebilir.

9. YOGYAKARTA İLKELERİ

2006 yılında ilan edilen Yogyakarta İlkeleri, LGBTİ+'ların insan haklarından bahsedilirken dikkate alınması gereken bir belge olarak karşımıza çıkar.

Cinsel Yönelim, Cinsiyet Kimliği, Cinsiyet İfadesi ve Cinsiyet Özellikleri ile İlişkili Olarak Uluslararası İnsan Hukukunun Uygulanmasına Dair Yogyakarta İlkeleri⁵⁰ özellikle LGBTİ+'ların insan haklarının korunması ve desteklenmesi üzerine 2006 yılında ilan edildi ve 2017 yılında genişletilmiş haliyle tavsiye niteliğinde bir belge olarak sunuldu.

Yogyakarta İlkeleri, LGBTİ+'ların insan haklarını destekleyen en geniş ve ayrıntılı kaynaklardan biridir. 2017'de yayımlanan genişletilmiş versiyonunda 38 ilke ve ek tavsiyeler bulunmaktadır.

Evrensel insan haklarından yararlanma hakkıyla başlayan ilkelere; eşitlik ve ayrımcılığa uğramama hakkı, kanun önünde tanınma hakkı, yaşam hakkı, kişinin güvenliği hakkı, mahremiyet hakkı, keyfi olarak özgürlüğünden mahrum bırakılmama hakkı, adil yargılama hakkı, alıkonulma sırasında insani muamele görme hakkı, işkence ve zalimane, insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele ve ceza görmeme hakkı, her tür istismara, insan ticaretine ve satışına karşı korunma hakkı bulunmaktadır.

İlkelere, çalışma ve eğitim hayatına dair haklar, sağlık alanında detaylandırılmış haklar, aile kurma hakkı, ekonomik olarak kendini gerçekleştirmeye ve yoksulluktan korunmaya dair

⁵⁰ Cinsel Yönelim, Cinsiyet Kimliği, Cinsiyet İfadesi ve Cinsiyet Özellikleri ile İlişkili Olarak Uluslararası İnsan Hukukunun Uygulanmasına Dair Yogyakarta İlkeleri, <https://kaosglidernegi.org/images/library/yogyakarta-web.pdf>,

haklar, bilgi edinmeye dair haklar, düşünce ve ifade özgürlüğü hakkı, barışçıl toplantı ve örgütlenme hakkı, düşünce, inanç ve din özgürlüğü hakkını içeren geniş bir yelpaze bulunmaktadır. Çeşitli kurumlar tarafından cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, cinsiyet ifadesi veya cinsiyet özellikleri temelinde yaşanabilecek çeşitli hak ihlallerini engellemeye yönelik ilkeler bulunmaktadır.

LGBTİ+'ların evrensel insan haklarından yararlanma hakkı Yogyakarta İlkeleri'nin ilk sırasında yer almaktadır. İlke, LGBTİ+'ların evrensel insan haklarından yararlanırken cinsel yönelimleri ve cinsiyet kimlikleriyle ilişkili olarak ayrımcılığa uğramamalarını hedefler. Bu ilkede, devletlerin insan haklarının evrenselliği, bütünlüğü, birbirleriyle bağlantılı ve bağımlı oluşunu anayasalarında ve ulusal mevzuatlarında belirtmeleri gerektiği işaret edilir. Evrensel insan haklarının cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği bağlamında pratikte tam olarak uygulanması gerektiğini bildirir.

Eşitlik ve ayrımcılığa uğramama hakkı İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde de yer alan en temel haklardan biri olarak karşımıza çıkar. Yogyakarta İlkeleri'nde de bulunan bu hak, cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim kapsamında ele alınır. İlkede, herkesin cinsiyet kimliği veya cinsel yönelim esaslı ayrımcılığa maruz kalmadan tüm insan haklarından yararlanma hakkı bulunduğu ifade edilir. Herkesin yasalar önünde eşit olduğu, başka bir insan hakkının kullanılmasının etkilenip etkilenmeyeceğine bakılmaksızın hiçbir ayrımcılık yapmadan yasalar tarafından eşit bir şekilde korunması gerektiği aktarılır.

Eşitlik ve ayrımcılığa uğramama ilkesi kapsamında, cinsiyet kimliği ve cinsel yönelime ilişkin ayrımcılığı önleyecek şekilde devletlerin ulusal anayasa ve mevzuatlarında gerekli değişiklikleri yapması tavsiye edilir. Kamu ve özel alanlarda cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim temelli ayrımcılığın yasaklanması ve ortadan kaldırılması için uygun yasal ve diğer önlemlerin alınması gerektiği ifade edilir.

Eşitlik ve ayrımcılığa uğramama ilkesi kapsamında, herhangi bir cinsiyet kimliği, cinsel yönelim veya cinsiyet ifadesinin diğerlerinden daha üstün veya daha düşük olduğu fikriyle yapılan tüm ayrımcı ve önyargılı davranışların ve tutumların ortadan kaldırılmasına yönelik tüm uygun işlemlerin, eğitim programları dahil olmak üzere, gerçekleştirilmesi gerektiği söylenir.

Aynı ilke kapsamında, reşit ve aynı cinsiyetten kişilerin rızaya dayalı cinsel aktivitelerinin güvence altına alınması, HIV statüsünün cinsel yönelimleri ve cinsiyet kimliklerini marjinalleştirmek, dışlamak ve haklara erişimini engellemek üzere kullanılmaması, spor aktivitelerinde cinsiyet kimliği, cinsel yönelim, cinsiyet ifadesi ve cinsiyet özellikleri temelli ayrımcılık ve zorbalığın engellenmesi, doğum öncesinde cinsiyet özelliklerine dayalı seçim uygulamalarına karşı mücadele edilmesi ve doğum öncesi tedaviler vb. uygulamalarda cinsiyet kimliği, cinsel yönelim, cinsiyet ifadesi ve cinsiyet özellikleri temelinde ayrımcı tutum ve uygulamaların engellenmesine yönelik tedbir ve kararlar yer alır.

Yogyakarta İlkeleri, belirtilen tüm diğer haklarda da cinsiyet kimliği, cinsel yönelim, cinsiyet ifadesi ve cinsiyet özellikleri temelli ayrımcılıkları önlemeye yönelik tedbirler ve kararlar içerir ve devlet kurumlarına tavsiyelerde bulunur.

Yogyakarta İlkeleri, 25 ülkeden insan hakları hukukuyla ilgili farklı arka plan ve tecrübelere sahip 29 uzman tarafından 2006 yılında Endonezya Yogyakarta’da ve 2017 yılında Cenevre’de geliştirilmiş son haliyle kabul edilmiştir.

10. TEMEL İNSAN HAKLARI İHLALLERİ

İnsan onuruna yakışır bir yaşam sürmek için ortaya konan ulusal ve uluslararası tüm çabaya rağmen bu kazanımların mevcut hukuki/siyasi durumlar, toplumsal zemin ve bireysel motivasyonlardan kaynaklı çeşitli davranışlar üzerinden bu haklara yönelik ihlaller ortaya çıkabilmektedir. Bu ihlaller, özellikle dezavantajlı gruplar üzerinde yoğunlaşan hak ihlallerine dönüşmektedir. İnsan hakları ihlallerinin boyutu ve gerçekleştiği alanlar dikkate alındığında can güvenliğinden, sosyal hayat ve iş yaşamına, eğitim ve sağlığa erişime hayatın her alanında dezavantajlı gruplar üzerinde hak ihlallerinin yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

Temel insan hakları ihlalleri, yaşam hakkı ihlalleri ve nefret cinayetleri, kişi özgürlüğü ve güvenliğine karşı ihlaller ve nefret suçları, örgütlenme özgürlüğüne dair yaşanan hak ihlalleri, toplantı ve gösteri özgürlüğüne yönelik ihlaller, düşünce ve ifade özgürlüğüne yönelik ihlaller, nefret söylemi, ayrımcılık ve damgalama şeklinde ifade edilebilir.

Yaşam hakkı ihlalleri

Kişilerin yaşam haklarının elinden alınması ve riske atılması kişiler ve/veya kurumlarca gerçekleştirilebilen bir hak ihlali olarak karşımıza çıkar. Yaşam hakkı ihlalleri bireylerin bireylere karşı işleyebildiği suçlardan biri olarak ele alınırken, devlet kurumlarının da çeşitli şekillerde bireylerin yaşam haklarını ihlal ettiklerini gözlemlemek mümkündür.

Yaşam hakkı ihlalleri kasten ve dolaylı olmak üzere iki ana kategoride değerlendirilebilir. Bu kategoriler doğrudan bireyin/grupların yaşam hakkını elinden alacak kasıtlı ve isteyerek gerçekleştirilen olaylar olacağı gibi, bireyin yaşamına kasıt olmaksızın son verebilecek eylemleri kapsamaktadır. Bu bağlamda yaşam hakkına kasten müdahale; kadın cinayetleri, gözetiminde şüpheli can kaybı, yargısız infaz olarak değerlendirilebilirken istemsizce veya kasıt olmaksızın müdahaleler sonucu can kaybı ortaya çıkması da dolaylı olarak yaşam hakkı ihlali olarak değerlendirilmektedir.

Nefret Cinayeti: Yaşam hakkının kutsallığı ve devredilmezliği tüm modern hukuki metinlerde açıkça tanımlanır. Ne yazık ki LGBTİ+’lara yönelik önyargı saikiyle gerçekleştirilen saldırılar doğrudan cana kast amaçlarıyla yaralama ve sonu ölümle biten saldırılara sebebiyet verebilmektedir. LGBTİ+’lara yönelik nefret cinayetlerinin sebepleri LGBTİ+’ların cinsiyet kimliği ve cinsel yönelimlerine duyulan düşmanlıktır. Nefret cinayetlerine yönelik caydırıcı cezaların olmayışı, etkin sorgulama ve soruşturma yürütülmeşi, faillerin iyi hal ve haksız tahrik indiriminden sıkça yararlanıyor olması LGBTİ+’lara yönelik nefret cinayetlerini artıran bir faktör olarak karşımıza çıkar. LGBTİ+’lara yönelik nefret cinayetleri yalnızca bir bireye karşı işlenmiş cinayetler değil aynı zamanda LGBTİ+ kimliğini ve tüm LGBTİ+ toplumunu hedef alarak işlenmiş cinayetlerdir.

2021 yılında İzmir’de trans kadın öldürüldü

İzmir Bornova’da yaşayan trans kadın Miraç Güneş’e bir süredir ulaşamıyordu. Güneş’in evinden kötü kokuların gelmesi üzerine yakınları daireye girdi. Güneş’in başına vurulup bir

battaniyeye sarılı halde çekyatın içerisine konulduğu görüldü. Nefret cinayetine ilişkin soruşturma başlatıldı.⁵¹

Kişi özgürlüğü ve güvenliği ihlalleri

Kişi özgürlüğü ve güvenliği ihlalleri, kişinin özgür iradesine karşı işlenen tüm yasadışı eylemleri kapsamaktadır. Bu ihlaller, bireylerce veya devlet kurumlarınca işlenebilmektedir. Kişiyi hürriyetinden mahrum bırakacak hukuk dışı tutuklamalar, kişinin özgür iradesini kısıtlayıcı tüm yasadışı faaliyetler bu hak ihlalleri kapsamında değerlendirilebilir. Bu hak ihlalleri oldukça geniş bir spektrumda ele alınabilir; örneğin işkence ve kötü muamele, zorla alıkonulma vb.

Nefret Suçu: Bir kişi veya bir gruba karşı etnik yapı, düşünce, cinsiyet, cinsiyet kimliği, cinsel yönelim, din, dil gibi sebepler doğrultusunda beslenen önyargı ve nefret temelli doğrudan veya dolaylı olarak şiddet içeren suç olarak tanımlanmaktadır. Nefret suçlarının önemli bir kısmı toplumsal açıdan azınlık ve dezavantajlı gruplara yönelik gerçekleştirilmektedir.

LGBTİ+’lara yönelik nefret suçları cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim temelli önyargı saiki ile gerçekleştirilen eylemlerdir. Bir olayın nefret suçu olarak değerlendirilebilmesi için yapılan eylemin ulusal mevzuatta da suç olarak tanımlanması gerekmektedir. LGBTİ+’lara yönelik nefret suçlarının önemli bir kısmı nefreti körüklemek ve yaygınlaştırmak üzere kullanılan sosyal medya ve haber paylaşımlarında hedef gösterme, aşağılama, hakaret, sözlü saldırı gibi eylemlerle gerçekleşebildiği gibi doğrudan fiziksel şiddet eylemleri uygulanarak da gerçekleşmektedir.

LGBTİ+’lara yönelik nefret suçu tıpkı nefret cinayetlerindeki gibi bireyin cinsiyet kimliği ve cinsel yönelimine dair önyargı saiki ve düşmanca duygular ile gerçekleşir. Bu suçlar diğer suçlardan farklı olarak ele alınmalı ve hukuk sisteminde bu saiklerle işlenen suçlar gerektiği şekilde cezalandırılmalıdır. Nefret suçu örnekleri şu şekilde sıralanabilir:

“Sözlü taciz, tehdit edici davranışlar, ad veya lakap takmak, postayla veya e-postayla rahatsız etmek, telefonla rahatsız etmek, mesajla rahatsız etmek, duvar yazısı, fiziksel saldırı, soygun, hırsızlık, gasp, taciz, tecavüz, sarkıntılık, gözdağı, şiddet, aile içi şiddet, mülke ya da eşyalara

⁵¹ Kaos GL, İzmir’de Trans kadın öldürüldü, <https://kaosgl.org/haber/izmir-de-trans-kadin-olduruldu>

zarar verme, kundaklama, komşu kavgaları, saldırgan broşürler ve posterler, konutların önüne ya da posta kutularına çöp boşaltma, okulda ya da işyerinde kabadayılık yapma, incitici şakalar, el-kol hareketleri veya diğer herhangi bir şekilde hasar verme şeklinde özetlenebilir.⁵²”

2021 yılında trans kadın Asya’ya kezzapla saldıran Emre Bozkurt’a haksız tahrik indirimi verildi

17 yaşındaki mülteci trans kadın Asya, Emre Bozkurt’un kezzap kullanarak gerçekleştirdiği fiziksel saldırıya maruz kalmıştır. Kişi özgürlüğü ve güvenliğinin ihlalini içeren saldırı, failin bu saldırıyı cinsiyet kimliğine yönelik bir önyargı saiki ile gerçekleştirmesi sebebiyle nefret suçunu oluşturmuştur. Fail mahkemede transfobik ifadelerde bulunmuştur. Önyargı saiki ile işlenen suçlarda cezanın ağırlaştırılması beklenirken, davada haksız tahrik indirimi uygulanmıştır.⁵³

Örgütlenme özgürlüğü ihlalleri

Örgütlenme özgürlüğü Anayasa’nın 33. Maddesi’nde tanımlandığı üzere belirli amaçlar doğrultusunda önceden izin almaksızın bir araya gelme üzerinden tanımlanırken 13. Madde’de ise bu süreçlerin kısıtlayıcıları toplumsal ahlak, toplumsal huzur vb. soyut ifadelerle müdahale edilebilir ve sınırlandırılabilir bir biçimde kullanılmaktadır.

Örgütlenme özgürlüğünün engellenmesinde devletten ve devlet dışından kaynaklanan müdahaleler sonucu ihlaller karşımıza çıkmaktadır. 13. Madde’ye dayandırılan hak ihlalleri arasında özellikle derneklerin, siyasi partilerin, sendikaların kapatılması ve faaliyetlerinin, basın açıklamalarının engellenmesi sayılabilir.

2000’li yıllarda Türkiye’nin AB adaylık sürecindeki gelişmelerle Dernekler Kanunu’nda ortaya çıkan değişikliklerin LGBTİ+ örgütlenmelerini artırdığı düşünülebilir.⁵⁴ Dernekler, inisiyatifler ve üniversite toplulukları kurulmuş, LGBTİ+’ların insan haklarına yönelik çalışmalar

⁵² Kaos GL, Nefret Cinayetleri Raporu, <https://kaosgl.org/haber/nefret-cinayetleri-raporu>

⁵³ Kaos GL, Trans kadın Asya’ya kezzapla saldıran Emre Bozkurt’a haksız tahrik indirimi!, <https://kaosgl.org/haber/trans-kadin-asya-ya-kezzapla-saldiran-emre-bozkurt-a-haksiz-tahrik-indirimi>

⁵⁴ YILMAZ, G., Türkiye’nin Avrupalılaşması ve LGBTİ+ Hakları, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1207212>

yapılmaya başlanmış ve cinsiyet kimliği ve cinsel yönelime dayalı ayrımcılık ve şiddete yönelik mücadele alanları yaratılmıştır.

Anayasada örgütlenme hakkının güvence altına alındığı ifade edilse de Türkiye'nin politik atmosferi LGBTİ+'lara yönelik örgütlenme haklarına doğrudan polis müdahalesi, denetleme organları üzerinden geliştirilen baskı, kamusal alandaki görünürlüğe müdahale amacıyla hukuk dışı gerekçelerle dernek faaliyetlerin sonlandırılması, dernek etkinliklerinin hukuk dışı yöntemlerle yasaklanması, üniversitelerin LGBTİ+ topluluklarının kapatılması veya kurulmasına izin verilmemesi üzerinden şekillenmektedir.

2021 yılında Boğaziçi Üniversitesi LGBTİ+ Çalışmaları Aday Kulübü Kapatıldı

Boğaziçi Üniversitesi öğrenci protestoları sırasında yapılan sanat sergisindeki bir eser bahane edilerek Boğaziçi Üniversitesi LGBTİ+ Çalışmaları Aday Kulübü kapatılmıştır. Boğaziçi Üniversitesinde kayyım rektör Melih Bulu tarafından LGBTİ+'ların örgütlenme özgürlüğü ihlal edilmiştir.⁵⁵

Toplantı ve gösteri özgürlüğü ihlalleri

Anayasanın 34. Maddesi'nde toplantı ve gösteri ilkesi oldukça net bir şekilde tanımlanmıştır. "Herkes, önceden izin almaksızın, bu Kanun hükümlerine göre silahsız ve saldırısız olarak kanunların suç saymadığı belirli amaçlarla toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir." ifadesine rağmen yine aynı madde içerisinde örgütlenme özgürlüğüne müdahale başlığında görüldüğü gibi müdahaleye gerekçe olan "genel sağlık, genel ahlak" gibi oldukça subjektif araçlar tasarlanmıştır. Ne yazık ki bu tarz kısıtlayıcı ifadeler en çok Onur Yürüyüşü, 8 Mart Yürüyüşü, işçi grevleri ve öğrenci protestolarına müdahale gerekçesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Barışçıl eylem ve protesto yürüyüşlerinin Anayasada güvence altına alınmış olmasına rağmen çeşitli gerekçelerle LGBTİ+'ların yürüyüş ve faaliyet alanları 2015 yılından itibaren sistematik ve hukuksuz olarak daraltılmaktadır. Onur Yürüyüşü'nün yasaklanmasının yanı sıra LGBTİ+'ların basın açıklamaları ve etkinliklerine yönelik de ciddi bir siyasi baskı bulunuyor.

⁵⁵ Bianet, Boğaziçi'nin LGBTİ+ Çalışmaları Aday Kulübü Kapatıldı, <https://bianet.org/bianet/insan-haklari/238534-bogazici-nin-lgbti-calismalari-aday-kulubu-kapatildi>

Tüm bu baskı mekanizmaları LGBTİ+'lara yönelik toplantı ve gösteri özgürlüğü ihlallerini meydana getiriyor.

2021 yılında İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü yasaklandı

Geleneksel olarak gerçekleştirilen İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü'nün 19.'su 2021 yılında da yasaklandı. Yasak kararında, provakatif eylemlerin meydana gelebileceği, halkın huzur ve güvenliğinin korunması, olası terör ve saldırı eylemlerinin yaşanabileceği vb. ifadeler bulunmaktadır. Yasak kararına tepki gösteren LGBTİ+'lar "Yıllardır tarihleri değiştirip aynı cümlelerle yayımladıkları yasak kararlarıyla lubunyanların bir araya gelmesine ve görünür olmasına engel olamayacaklar. 26 Haziran günü sokaklarda birbirimizi bulacak, onurumuzu kutlayacağız." dedi.⁵⁶

Düşünce ve ifade özgürlüğü ihlalleri

Anayasanın 26. Maddesi'nde "Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar." şeklinde belirtildiği üzere düşünce hakkı başta basın ve medya faaliyetleri koruma altına alınmıştır.

Düşünce ve ifade özgürlüğüne yönelik hak ihlalleri özellikle basın ve basın emekçilerinin yaptığı çalışmalarda karşımıza çıkmaktadır. Geleneksel medyanın gerilemesine paralel olarak sosyal medyanın önemli bir ağırlık kazanmasıyla birlikte sosyal medya platformlarında (Facebook, Twitter vb.) paylaşılan gönderilerde de ifade özgürlüğüne aykırı tutuklamalar ve gözetimler gerçekleşmektedir.

LGBTİ+'ların kendilerini ifade etmekte bir araç olarak kullandıkları gökkuşağı ve trans bayraklarının kamusal alanda gerçekleşen protestolar ve etkinliklerde kullanımının yasaklanması, Ticaret Bakanlığı tarafından LGBTİ+ ve gökkuşağı temalı ürünlere +18 ibaresinin konulması zorunluluğunun getirilmesi, doğrudan LGBTİ+'lara yönelik fikir ve ifade özgürlüğünü kapsayan hak ihlalleridir.

⁵⁶ Bianet, 19. İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü yasaklandı, <https://bianet.org/bianet/lgbti/246257-19-istanbul-lgbti-onur-yuruyusu-yasaklandi>

LGBTİ+’lara yönelik düşünce ve ifade özgürlüğü hak ihlalleri çevrimiçi platformlar üzerinden devam etti. “lezce.com”, “shemaleturk.com”, internet siteleri TİB (Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu) tarafından müstehcenlik bahanesi ile kapatıldı.⁵⁷ Bu internet sitelerinin LGBTİ+’ların bilgi aktarımı ve haberleşme amacıyla kullanıldığı ve “müstehcenlik” gibi belirsiz bir ifade üzerinden bu platformlarının kapatılmasının düşünce ve ifade özgürlüğüne yönelik bir hak ihlali olduğu belirtilmiştir.

Anayasal bir hak olan ifade özgürlüğünün cinsiyetlendirilmiş ve heteronormatif grupların yerini sağlamlaştıran bir araç olarak kullanıldığı gözlemlenirken bir yandan da bu normlara uymayanları, yani LGBTİ+’ları hizaya çekmek üzere kullanıldığını da söylemek mümkündür.

2021 yılında gökkuşağı bayrağıyla protestolara katılım engellendi

İstanbul, Ankara ve Antalya’da İstanbul Sözleşmesi eylemlerine gökkuşağı bayrağıyla katılmak isteyen eylemcilerin bayrakları polis tarafından alınmaya çalışıldı. Eylemciler gökkuşağı bayraklarını gizleyerek yürüyüşe katılmak zorunda kaldılar. Boğaziçi Üniversitesi’ndeki kayyım rektör protestolarında ve Adana’da 8 Mart Yürüyüşü’nde de gökkuşağı ve trans bayraklarının kullanılması polis tarafından engellenmeye çalışıldı.⁵⁸

Nefret Söylemi:

LGBTİ+’lara yönelik nefret söylemi, bireyi cinsiyet kimliği ve/veya cinsel yönelimi dolayısıyla düşmanlaştıran, ötekileştiren ve hedef gösteren ifadelerin bütünüdür. Hedef gösterme eylemi, “halkı kin ve düşmanlığa tahrik ve aşışılama” şeklinde bir suç unsuru içeriyorsa nefret suçu olarak ele alınabilir.

Homofobik, transfobik, bifobik, ayrımcı ifadeler nefret söylemi unsurlarındandır. Nefret söylemini üreten kişi, düşmanlığını ifade eder ve aynı zamanda düşmanlığa teşvik etmeyi de içerebilir. Bu sebeple nefret söylemleri ve nefret suçları arasında bir ilişki bulunmaktadır.

⁵⁷ DW, LGBTİ+ sitelerine erişim engelleri: “Nefes almamız engelleniyor”, <https://www.dw.com/tr/lgbti-sitelerine-eri%C5%9Fim-engelleri-nefes-almam%C4%B1z-engelleniyor/a-54988695>

⁵⁸ Kaos GL, “Gökkuşağı bayrağı değil, polislerin bayrakları engellemesi suçtur”, <https://kaosgl.org/haber/gokkusagi-bayragi-degil-polislerin-bayraklari-engellemesi-suctur>

2021 yılında Cumhurbaşkanı Erdoğan: “LGBT, yok öyle bir şey, bu ülke millidir, manevidir.” dedi

Cumhurbaşkanı Erdoğan Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin atanan rektör Melih Bulu ile ilgili protestoları hakkında konuştu. Konuşması sırasında Erdoğanı“LGBT, yok böyle bir şey. Bu ülke millidir, manevidir.”dedi.⁵⁹

Ayrımcılık ve Damgalama

LGBTİ+’ların cinsiyet kimliği ve/veya cinsel yönelimleri sebebiyle çeşitli alanlarda, cis-heteroseksüellerden olumsuz anlamda farklı bir tutumla karşılaşmaları ayrımcılık durumunu ifade eder. Ayrımcılıkla mücadele bağlamında Anayasa’nın 10. Maddesi’nde “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.” ifadesi yer alır ve TCK Madde 122’de nefret ve ayrımcılık suçu düzenlenmiştir. Bahsedilen maddeler LGBTİ+’lara yönelik ayrımcılığı ve nefret suçlarını kapsamakla birlikte, maddelerde “cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim” ifadeleri bulunmamaktadır. Bu durum anayasal hakların kullanımından, devlet ve özel kurumlardan hizmet almaya kadar uzayan bir yelpazede, LGBTİ+’ların eşit hak ve hizmetlerden faydalanamayarak ayrımcı tutum ve davranışlara maruz kalmasına sebep olmaktadır.

Damgalama bireylerin belirli bazı özellikleri nedeniyle işaretlenmesi ve varlığının o özelliğe indirgenmesidir. Damgalama bireylerin hayatını tüm yönleriyle etkileyerek bütün varlıklarını gerçek olmayan etiketlere indirgemekte ve bireyleri toplum gözünde insandışılaştırılmış karikatürlere dönüştürmektedir. LGBTİ+lar cis-heteronormatif toplum düzeninde cinsiyet kimliği ve cinsel yönelimleri nedeniyle belirgin bir alt grup olarak öne çıkmaktadır. Bir dış grup olarak belirlenen LGBTİ+’lar sanki hepsi birbirinin kopyasıymışçasına değerlendirilmektedir.

Medyadaki LGBTİ+ temsilleri de bu etiketleri pekiştiren ve toplumun inançlarını besleyen bir kaynaktır. LGBTİ+lar cis heteronormatif toplum standartlarına uymayan bireyler olarak, toplum tarafından LGBTİ+ olmakla ilgili “sapık, sapkın, hasta, ahlaksız, günahkar” gibi etiketlerle damgalanmaktadır.

Polis, saldırıya uğrayan trans kadınlara: “Seni korumak zorunda değilim.” dedi

İzmir’de seks işçisi trans kadınlar, çivili sopalarla gerçekleştirilen bir nefret saldırısına maruz kaldı. Trans kadınlar sokakta bulunan polislerden yardım istedi. Saldırganlar polisin önünden

⁵⁹ Euronews, Erdoğan: LGBT yok öyle bir şey, bu ülke millidir, manevidir, <https://tr.euronews.com/2021/02/03/erdogan-lgbt-yok-oyle-bir-sey-bu-ulke-millidir-manevidir>

geçip giderken, polis saldırganlara müdahale etmedi. Sokakta bulunan kadın polisin kendilerine yardım edeceğini düşünen trans kadınlar, polisten “Seni korumak zorunda değilim.” cevabını duydular. Genç LGBTİ+ Derneğinden Av. Mahmut Şeren ve İzmir Barosu LGBTİ+ Hakları Komisyonundan Av. Fertan Ertekin, trans kadınların yanına gelerek işlemleri sürdürmelerine destek oldular. Karakolda da trans kadınlara yönelik saldırılar devam ederken, avukatlar polisin trans kadınlara yönelik ayrımcılık yaptıklarını, nefret söyleminde bulunduklarını ve soruşturmayı etkin şekilde yürütmediklerini ifade etti.⁶⁰

Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelli İnsan Hakları İhlalleri

Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı insan hakları ihlallerini diğer insan hakları ihlallerinden ayıran önemli bir nokta bulunmaktadır. Bu hak ihlallerinin asıl sebebi bireyin veya topluluğun cinsel yönelimine ve cinsiyet kimliğine yönelik düşmanca duyguların beslenmesi; bu duygularla beraber bireye ve/veya topluluğa zarar vermenin yanlış olmadığı düşünülmesi olarak özetlenebilmektedir. Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği kişi özgürlüğü ve güvenliği üzerinden korunması gereken bir olgudur. LGBTİ+’ların cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine karşı önyargı saiki ve nefret duygularıyla yaşanan hak ihlalleri bulunmaktadır.

Homofobi, bifobi ve transfobi kavramlarının ifade ettikleri anlamlar psikoloji bilimindeki fobiden daha farklıdır. Psikolojik bir kavram olan fobi, bir şeye duyulan orantısız korkuyu ifade etmektedir. Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine karşı duyulan homofobi, bifobi, transfobi olarak tanımlanan kavramlarda ise tiksinti, düşmanlık ve nefret duyguları iç içe geçmiştir.

LGBTİ+’lara yönelik insan hakları ihlallerinde, biz ve öteki şeklinde iki grup oluşturulmaktadır. Bu sayede *ötekine* zarar verirken hissedilen suçluluk duygusu azalmakta ve/veya yok olmaktadır. Bu şekilde öteki kişi/grup düşmanca algılanır ve düşmanca tavırlar sergilenmesinde de bir yanlış olmadığı fikrine sahip olunur. Bu durum, şiddetin meşrulaştırılması veya basitleştirilmesinde bir araç olarak kullanılmaktadır. Oysa LGBTİ+’lara yönelik bu ötekileştirme, bireysel ve toplumsal şiddete dönüşebilmektedir.

LGBTİ+’lar her dönemde avantajlı grupların karşısına aldıkları ve ötekileştirdikleri bir dezavantajlı grup konumunda olmuştur. Nazi Almanyası’nda Yahudiler ile birlikte soykırıma

⁶⁰ Kaos GL, Polisten saldırıya uğrayan trans kadınlara: “Seni korumak zorunda değilim!”
<https://kaosgl.org/haber/polisten-saldiriya-ugrayan-trans-kadinlara-seni-korumak-zorunda-degilim>

maruz bırakılmış; Sovyet Rusya’da kapitalizmin bir ajanı olarak görülmüşlerdir. Bu bağlamda totaliter rejimler için sürekli dışarıdan gelen bir tehdit olarak algılanmış ve bununla damgalanarak yaşamlarını sürdürmek zorunda bırakılmışlardır.

İçinde bulunduğumuz yüzyılda da LGBTİ+’ların yaşadıkları hak ihlalleri devam etmektedir. Fakat artık LGBTİ+ topluluğu daha örgütlü bir şekilde bu ihlaller ile mücadele etmekte ve seslerini her alanda duyurmaktadır.

Kaos GL’nin “2019 Yılında Gerçekleşen Homofobi ve Transfobi Temelli Nefret Suçları Raporu⁶¹”na göre, çoğu nefret suçunun linç niteliğinde olduğu, suçların büyük oranda kamusal alanda ve görgü tanıklarının gözü önünde işlendiğini, polisin pek çok vakaya kayıtsız ve küçümseyici yaklaştığı bilgisi verilmiştir. 2019 yılında Bursa’dan homofobi ve transfobi temelli 7 vaka bildirimi geldiği görülürken, 2018⁶² yılındaki raporda Bursa’dan bir nefret suçu bildirimi gelmemiştir. 2017⁶³ yılında ise Bursa’da bir cinsel şiddet olayı yaşandığı bildirilmiştir.

⁶¹ Kaos GL, 2019 Yılında Türkiye’de Gerçekleşen Homofobi ve Transfobi Temelli Nefret Suçları Raporu, <https://kaosgldernegi.org/images/library/2020nefret-suclari-raporu-2019-kucuk.pdf>

⁶² Kaos GL, 2018 Yılında Türkiye’de Gerçekleşen Homofobi ve Transfobi Temelli Nefret Suçları Raporu, <https://kaosgldernegi.org/images/library/2019nefret-suclari-raporu-2018-web.pdf>

⁶³ Kaos GL, 2017 Yılında Türkiye’de Gerçekleşen Homofobi ve Transfobi Temelli Nefret Suçları Raporu, <https://kaosgldernegi.org/images/library/2018nefret-suclari-raporu-2017-web.pdf>

11. SONUÇ VE ÖNERİLER

LGBTİ+'ların insan hakları, bireyler, LGBTİ+fobik toplumsal örgütlenmeler ve devlet kurumları tarafından ihlal edilmektedir. Cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim temelli bu ihlaller en başta devlet eliyle güçlendirilerek, diğer alanlarda da bu ihlallerin yaşanmasının önü açılmaktadır.

Nefret cinayetleri ve nefret suçlarında, polis memurlarının görevlerini gerektiği gibi yapmamaları, soruşturmaları etkin bir şekilde incelememeleri, faillerin homofobik ve transfobik savunmalarına haksız tahrik ve iyi hal indirimlerinin verilmesi gibi sebeplerle, nefret cinayetleri ve nefret suçlarının önüne geçmek oldukça zor bir hal almıştır.

Basın yoluyla nefret söyleminin yaygınlaştırılması ve hedef göstermelerin sıkça yaşanması, LGBTİ+'lara karşı önyargıları ve düşmanlığı pekiştirirken, nefret söylemleri ve hedef göstermelerin nefret suçlarının yaşanacağı ortamları hazırladığı bilinmektedir.

LGBTİ+'lar yaşadıkları insan hakları ihlalleri karşısında, yasal haklarını kullanmak konusunda çoğunlukla çekimser davranmaktadır. Bu çekincelerin temelinde, yapacakları başvurunun işe yaramayacağını düşünmeleri, yasal işlem başlatacakları kurumlar ve kurum çalışanları tarafından da LGBTİ+fobiye, ayrımcılığa ve nefret söylemine maruz kalma ihtimalinin olduğunu düşünmeleridir. Ayrımcılığın sürekli yaşanması ve bunun normalleştirilmesi sebebiyle bazı LGBTİ+'lar bu gibi durumlarda yasal bir haklarının olduğunu dahi bilmemektedir.

- Türkiye'deki LGBTİ+ karşıtı politik atmosferin siyasi partiler ve figürler tarafından sona erdirilmesi, LGBTİ+'ların temel insan haklarının ve yurttaşlık haklarının tanınması gereklidir.
- Politikacılar, bürokratlar ve kamu otoritelerinin LGBTİ+'lara yönelik nefret suçu, nefret söylemi, ayrımcılık ve önyargı içeren, ifade ve örgütlenme özgürlüğünü engelleyen davranış ve tutumları derhal bırakmaları gereklidir.
- LGBTİ+'ların evrensel insan haklarından yararlanmaları engellenirken, LGBTİ+'lar yaşadıkları hak ihlallerine karşı mücadelelerini yasal yollarla aramak üzere güçlendirilmelidirler.
- Anayasa'nın 10. Maddesine ve TCK Madde 122'de düzenlenen "nefret ve ayrımcılık" suçuna ilişkin maddeye cinsiyet kimliği, cinsel yönelim ve cinsiyet özellikleri kavramlarının eklenmesi acil ve elzemdir. Kamu kurumlarında, kamuya açık hizmet veren özel kuruluşlarda,

herkese açık toplumsal alanlarda LGBTİ+’lara yönelik ayrımcılık sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. LGBTİ+’ların bu ayrımcılıklara maruz kalmalarının sebebi cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerine yönelik önyargı ve düşmanlıktır. Bu nedenle bireylerin cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerine ilişkin önyargının bir ayrımcılık sebebi olamayacağı garanti altında alınmalıdır.

- Devlet kurumlarında ve özel kuruluşlarda çalışanlara LGBTİ+’larla çalışmaya yönelik, cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim hakkında bilgilendirici eğitimler düzenlenmelidir.
- Devlet kurumlarında ve özel kuruluşlarda, LGBTİ+’lara yönelik insan hakları ihlallerine dair önleyici düzenlemeler yapılmalıdır.
- Devlet kurumlarında ve özel kuruluşlarda yaşanan LGBTİ+’lara yönelik insan hakları ihlallerine yönelik mevzuat ve politikaların LGBTİ+’ları koruyacak şekilde düzenlenmesi, insan hakkı ihlalinde bulunanlara gerekli yasal yaptırımlar uygulanması gereklidir.
- Ulusal ve yerel medyanın, LGBTİ+ odaklı hak haberciliğine yönelik eğitimler alması, LGBTİ+’lara yönelik ayrımcılık, nefret suçu ve önyargı içeren haberlerde gerekli yasal yaptırımlar uygulanmalıdır.
- LGBTİ+’lara karşı hak ihlallerinde bulunan faillere haksız tahrik indirimi uygulanmamalıdır. İşlenen hak ihlalinde cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim temelli önyargı saiki gözetilmelidir. TCK’da LGBTİ+’lara yönelik önyargı saikiyle işlenen suçlara yönelik mevzuat düzenlemesi yapılmalıdır.
- Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) tekrar ve derhal yürürlüğe konulmalıdır.

KAYNAKÇA:

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu, (1948). İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi. Paris.

Kaos GL, (2007). Nefret Cinayetleri Raporu. Erişim Adresi: <https://kaosgl.org/haber/nefret-cinayetleri-raporu>

Kaos GL, (2018). 2017 Yılında Türkiye'de Gerçekleşen Homofobi ve Transfobi Temelli Nefret Suçları Raporu. Ankara: Kaos GL Kültürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği

Kaos GL, (2019). 2018 Yılında Türkiye'de Gerçekleşen Homofobi ve Transfobi Temelli Nefret Suçları Raporu. Ankara: Kaos GL Kültürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği

Kaos GL, (2020). 2019 Yılında Türkiye'de Gerçekleşen Homofobi ve Transfobi Temelli Nefret Suçları Raporu. Ankara: Kaos GL Kültürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği

Kaos GL, (2020). Cinsel Yönelim, Cinsiyet Kimliği, Cinsiyet İfadesi ve Cinsiyet Özellikleri ile İlişkili Olarak Uluslararası İnsan Hakları Hukukunun Uygulanmasına Dair Yogyakarta İlkeleri (2017 Yılı İtibariyle Genişletilmiş Versiyon). Ankara: Kaos GL Kültürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği.

Kaos GL, (2021). 2020 Medya İzleme Raporu. Ankara: Kaos GL Kültürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği.

Kaos GL ve Kadir Has Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Araştırma Merkezi, (2021). Türkiye'de Kamu Çalışanı Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans, İnterseks ve Artıların Durumu 2021 Yılı Araştırması. Ankara: Kaos Gey ve Lezbiyen Kültürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği (Kaos GL) ve Kadir Has Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Araştırma Merkezi.

Kaos GL ve Kadir Has Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Araştırma Merkezi, (2021). Türkiye'de Özel Sektör Çalışanı Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans, İnterseks ve Artıların Durumu 2021 Yılı Araştırması. Ankara: Kaos Gey ve Lezbiyen Kültürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği (Kaos GL) ve Kadir Has Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Araştırma Merkezi.

Kaos GL ve Pembe Hayat (2017). CİNSEL YÖNELİM VE CİNSİYET KİMLİĞİ TEMELLİ İNSAN HAKLARI İZLEME RAPORU 2013 - 2014 - 2015 - 2016 - 2017 (İzleme Raporu).

Ankara: Ankara: Kaos GL Kültürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği ve Pembe Hayat LGBTİ+ Dayanışma Derneği.

z, Y. (2019). LGBTİ+'ların İnsan Hakları 2018 Yılı Raporu. Ankara: Kaos GL Kültürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği.

z, Y. (2020). LGBTİ+'ların İnsan Hakları 2019 Yılı Raporu. Ankara: Kaos GL Kültürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği.

z, Y. (2021). LGBTİ+'ların İnsan Hakları 2020 Yılı Raporu. Ankara: Kaos GL Kültürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği.

Özgür Renkler Derneği, (2021). Bursa'da Yaşayan LGBTİ+'ların Yaşam Deneyimleri ve Ruh Sağlığı Araştırma Raporu (Araştırma Raporu). Bursa: Özgür Renkler Derneği.

Öztürk, M. (2022). 2021 Yılı Bursa Medya İzleme Raporu. Bursa: Özgür Renkler Derneği.

Türkiye İnsan Hakları Vakfı, (2021). Türkiye İnsan Hakları Raporu 2020. Erişim Adresi: https://tihv.org.tr/wp-content/uploads/2021/06/tih_Rapor_2020.pdf